

3 לינואר 2016

ערר 82/14

בעניין :
אלה נווה
רות 32/3 חיפה 34404
טלפון 04-8360224 נייד 0528484770
Enave2609@gmail.com
ובכתובת זמנית נוספת: שלומציון 15, חיפה.

העוררת

נגד

1. הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז חיפה
2. הוועדה המקומית המשותפת לתכנון ולבניה מתחם בז"ן
3. הוועדה המקומית לתכנון ולבניה חיפה
4. הוועדה המקומית לתכנון ולבניה זבולון
5. הוועדה המקומית לתכנון ולבניה קריית טבעון
6. איגוד ערים מפרץ חיפה – הגנת הסביבה
7. עיריית חיפה
8. עיריית קרית אתא (הוגשה עמדה)
9. עיריית קרית נשר (הוגשה עמדה)
10. קו צינור נפט אילת אשקלון בע"מ
11. מדינת ישראל, משרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים

תגובת העוררת להתייחסות משרד הגנת הסביבה מיום 9.12.2015
אל החלטת הביניים מיום 3.12.2015

העוררת מתכבדת להעביר אל ועדת הערר הנכבדה את תגובתה להתייחסות משרד הגנת הסביבה לשאלות ועדת הערר.

פרק 1. מבוא:

1.1 החלטת הביניים בגינה הוגשה תגובת משרד הגנת הסביבה:

1. ביום 3.12.2015 ניתנה החלטת ביניים מצד כב' יו"ר ועדת הערר לפי משרד הגנת הסביבה (להלן: "המשרד") מתבקש להעביר אל ועדת הערר את התייחסות המשרד לסוגיות הבאות:

האם בהנחה שהמתחם יבנה ויופעל בהתאם לתכנית ניתן יהיה לעמוד בערכי היעד בשכונות הגובלות, כעולה מהחלטת הוועדה המחוזית, בהינתן פעילותם של מזהמים אחרים בסביבתו, באלו לוחות זמנים, באיזה היקף ותנאי הפעלה?

2. ביום 9.12.2015 או בסמוך לו העביר המשרד את התייחסותו להחלטת הביניים הנ"ל.

1.2 תמצית תגובת העוררת

3. בתגובה זו תצביע העוררת על הנקודות הבאות:

א. מטרת העל המרכזית של התוכנית איננה מתקיימת: פינוי שלוש חוות המיכלים הקיימות כפי שנקבע בהוראות התכנית - מטרמינל קרית חיים, מאלרואי-טבעון ומחוף שמן שבנמל חיפה - אל שטח התוכנית "קרקעות הצפון" – לא יתממש. מדובר בתוכנית שמטרתה האמיתית להקים **חוות מיכלים חדשה** המיועדת לשרת את תעשיית הפטרוכימיה שתורחב ולהכשיר שטח לקליטת תגליות הנפט החדשות של מדינת ישראל.

ב. התכנית מגדילה סיכונים וזיהום אויר לכלל האוכלוסייה במפרץ חיפה - לאורך כל הדרך הוצגה לציבור תוכנית "קרקעות הצפון" כתוכנית מיטיבה לציבור, כזו שתוריד את זיהום האוויר ותרחיק סיכונים מהאוכלוסייה – אך כפי שניתן לראות מהתייחסות משרד הגנת הסביבה ומתגובת העוררת – זו אינה תכנית מיטיבה, אלא תכנית שתביא הרעה משמעותית.

ג. אין מימון להעתקת חוות המיכלים: משרד הגנת הסביבה חייב לדעת (ואם לא כך הדבר, הרי שמדובר במחדל לאומי), כי אין בכוונת משרד האוצר לממן את העתקת חוות הדלקים, וכי משרד התשתיות הלאומיות פועל להפיכת התוכנית לאתר להקמת חוות דלקים נוספת, וכי פועלים בשטח באופן מעשי לקבע את חוות הדלקים הישנות - למקומן.

ד. צפי של תוספת מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט לאחסון וזיקוק: משרד הגנת הסביבה חייב לדעת (ואם לא כך הדבר, הרי שמדובר במחדל לאומי), כי תגליות הגז של מדינת ישראל (דוגמת תמר ולווייתן) מתעתדות להכניס מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט, וכי יש לבחון את השפעותיו על זיהום האוויר באזור מפרץ חיפה, בראיה לאומית כוללת, ולא להתייחס פר תוכנית – בשיטת "חלקים- חלקים - פרוסה אחר פרוסה", ובפרט כאשר משרד התשתיות הלאומיות הודיע כי הוא מעוניין בהכנסת נפט מסוג קונדנסט על תזקיקיו אל "קרקעות הצפון".

ה. עמדת המשרד מבוססת על תסקיר לקוי: משרד הגנת הסביבה יודע היטב כי תסקירי ההשפעה על הסביבה שהוכנו עבור בז"ן ועבור "קרקעות הצפון" אינם מאפשרים לקבל מידע מהימן על זיהום האוויר שינבע מתכניות אלו, וספציפית בעבור תרכובות אורגניות נדיפות, בהן למשל התרכובת המסרטנת בנזן.

ו. עמדת המשרד נשענת על עמידה לכאורה בתקן של מזהם אחד בלבד: משרד הגנת הסביבה מתמקד בזיהום בעיקר של תרכובות אורגניות נדיפות, אך יודע היטב כי באזור המפרץ קיימים מזהמים אחרים מסרטנים כדוגמת חלקיקים נשימים עדינים, אשר חורגים מעבר לערכי היעד הקבועים להם, וגם תוכניות לצמצום זיהום האוויר - לא פתרו את הזיהום בהם באופן מספק.

ז. המשרד מאשר כי הקמת חווה בקרקעות הצפון בהיקף האחסון המוצע בתכנית – משמעה חריגה מתקני היעד: משרד הגנת הסביבה טוען שתהיה עמידה בערכי יעד בשכונות המגורים הסמוכות לתכנית כאשר מדובר ב- 400 אלף טון דלק גולמי (כ- 450 אלף מ"ק) – דהיינו **לא ניתן לאחסון** בתוכנית 800 אלף מ"ק נוספים שתוכננו בהתאם להוראות התוכנית (סך אחסון דלקים של

1,280,000 מ"ק), ומעבר לכך שהוכח שגם התחשיבים עליהם מבסס את מסקנותיו לוקים בכשלים כבדים.

ת. משרד הגנת הסביבה מעורב בקידום תוכנית "קרקעות הצפון": מעבר להיותו גורם מייעץ בנושאי איכות הסביבה – הוא חבר בוועדת העורכים שמקדמת הכנסת 20 אלף טון גפ"ס אל המתחם.

4. נקודות כבדות משקל אלו שיפורטו בהרחבה בתגובה ילמדו, כי תגובת משרד הגנת הסביבה איננה משקפת כלל יכולת לעמוד בערכי היעד, כי אין מקום לאשר את התוכנית, אלא יש לדרוש ממשרד הגנת הסביבה לתת תמונה אמיתית ושקופה של כל מה שמתוכנן לאזור מפרץ חיפה, ולא לברוח אל שיטת "תוכנית אחר תוכנית, פרוסה אחר פרוסה", שאיננה מאפשרת לראות את התמונה הכוללת והשלכותיה הסביבתיות והבריאותיות. זאת כדי לקדם בכל מחיר את התעשייה הפטרוכימית, אשר רובה הענקי הוא לייצוא (דוגמת מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט).

מימוש התכנית יהפוך את מדינת ישראל למדינת עולם שלישית, ואת מפרץ חיפה למרכז פטרוכימי עולמי, שבו תושבים יחלו עוד יותר מהיום, וימותו עוד יותר מהיום - עקב חשיפה לריכוזים גבוהים של מזהמים רעילים ומסרטנים – וזאת כדי שתושבים מעבר לים ייהנו מדלק נקי מבלי שהם נדרשים לשלם את המחיר הסביבתי והבריאותי הכבד. מיותר לציין, כי תוספת כמויות גדולות של חומרים מסוכנים לאזור שכבר היום מוכר כרווי בחומרים מסוכנים, מנוגדת להמלצות מבקר המדינה וועדות קודמות שדנו בסיכונים הייחודיים של מפרץ חיפה.

1.3 תוכן עניינים:

1.....	מבוא:	פרק 1.
1.....	החלטת הביניים בגינה הוגשה תגובת משרד הגנת הסביבה:	1.1
2.....	תמצית תגובת העוררת	1.2
4.....	תוכן עניינים:	1.3
5.....	רקע על תוכנית המתאר המופקדת:	פרק 2.
5.....	מטרות מרכזיות של התוכנית:	2.1
6.....	ייעוד הקרקע המקורי של התוכנית – הקמת בית זיקוק	2.2
7.....	מהות תא שטח 6 של התוכנית – איכסון גפ"ם	2.3
8.....	עמדת משרד הגנ"ס - יישום התוכנית יוביל לחריגה מערכי יעד	פרק 3.
8.....	עמדת משרד הגנ"ס - ניתן לאכסן בתוכנית 400,000 טון דלק גולמי	3.1
9.....	מודעות מלאה להשפעת הכנסת 20,000 טון גפ"ם על יישום התוכנית:	3.2
9.....	עמדת משרד הגנ"ס - ניתן לפנות חוות דלקים אחת בלבד	3.3
10.....	כשלים כבדים בקביעה כי ניתן לאכסן בתוכנית 400,000 מ"ק דלקים:	פרק 4.
10.....	כשל - התעלמות מפליטות כתוצאה מהכנסת בית זיקוק חדש:	4.1
10.....	כשל - הסתמכות על חישובי פליטת חומרים אורגניים ממסמכים שאינם מתאימים למצב בפועל	4.2
13.....	כשל - מודל הפיזור בתסקיר השפעה על הסביבה הינו הערכת פחת	4.3
14.....	כשל - נתוני תחנות ניטור מצביעים על ערכים קרובים מאוד לערכי היעד	4.4
15.....	כשל - התעלמות ממהמים ידועים אחרים באזור מפרץ חיפה	4.5
19.....	התעלמות מדרישת משרד התשתיות לאפשר הכנסת קונדנסטים אל מתחם התוכנית	פרק 5.
19.....	דרישת משרד התשתיות להכנסת נפט מסוג קונדנסט אל "קרקעות הצפון"	5.1
20.....	במאגרי הגז של מדינת ישראל התגלו כמויות עתק של נפט מסוג קונדנסט	5.2
23.....	מדינת ישראל אינה מתכוונת להעתיק את שלוש חוות הדלקים מק. חיים, טבעון, וחיפה	פרק 6.
25.....	מסקנות:	פרק 7.
27.....	נספחים לתגובת העוררת	פרק 8.
27.....	נספח 1 - הכנסת גפ"ם אל "קרקעות הצפון"	8.1
27.....	חלק א - תכנון מיוחד להכנסת גפ"ם במסגרת תמ"א 1/32	8.1.1
28.....	חלק ב' - משרד הגנת הסביבה שותף בפועל להכנסת הגפ"ם	8.1.2
30.....	נספח 2 – מכרזים המעידים כי אין פינוי בפועל של חוות דלקים	8.2
30-34	חוות הדלקים – טרמינל קריית חיים, אלרואי – קריית טבעון, "חוף שמן" (20 אקר) ...	8.2.1-8.2.4

פרק 2. רקע על תוכנית המתאר המופקדת:

5. פרק זה מתאר את הרקע לתוכנית "קרקעות הצפון" – רקע החיוני להבנת תגובת העוררת, ואשר רלבנטי לתגובה.

6. יוצג בפני ועדת הערר הנכבדה כי:

- א. יעוד הקרקע הקיים של "קרקעות הצפון" הוא לאחסון דלקים ובית זיקוק.
- ב. התוכנית נועדה להעתיק 3 חוות דלקים.
- ג. התוכנית נועדה לאחסן דלקים ותזקיקים בהיקף כולל של 1,280,000 מ"ק.
- ד. משרד הגנת הסביבה מקדם (באמצעות ועדת העורכים של המועצה הארצית) במקביל לאישור תוכנית "קרקעות הצפון" את הכנסת אחסון גפ"ם אל תוך "קרקעות הצפון" בהיקף של 20,000 טון גפ"ם, באמצעות תוכנית מתאר ארצית תמ"א 32 / 1 / ג.
- ה. החל מסוף אפריל 2015 מצוי בידי משרד הגנת הסביבה תסקיר השפעה על הסביבה על השפעות הכנסת הגפ"ם אל מתחם "קרקעות הצפון".

2.1 מטרות מרכזיות של התוכנית:

7. על פי הוראות תקנון התוכנית חפ"ג 1139א המופקדת (מיום 22.9.2013) נקבעו לתוכנית 2 דברים מהותיים חשובים:

מתוך סעיף 2.1 הקובע את מטרות התוכנית:

א. קביעת יעודי קרקע לשטח ל"אזור תעשייה מיוחד עם הנחיות מיוחדות" להקמת חוות מיכלים לאחסון דלק גולמי ומוצריו וניפוק תזקיקים, פינוי חוות המיכלים בקרית חיים, חוות המיכלים מתחם אלרואי, מתחם 20 אקר בנמל חיפה.

בסעיף 2.3.1 מוצג כמויות נפח האחסון בתוכנית – 1,280,000 מ"ק עבור מיכלי נפט גולמי ותזקיקים.

הערות	סה"כ מוצע בתוכנית		שינוי (+/-) למצב המאושר	מצב מאושר	ערב	סוג נתון כמותי
	מפורט	מתארי				
	18,728		+18,728	0	מ"ר	תעשייה מיוחדת
	1,280,000		+1,280,000	0	מ"ק	תעשייה מיוחדת

בנוסף איזור תעשייה לתכנון עתידי ומתקן פסולת.

4.5	שם ייעוד: איזור תעשייה מיוחד לתכנון בעתיד + מתקן טיפול פסולת (תא שטח 6+7)
4.5.1	שימושים
א.	תכליות והוראות בניה יקבעו בתוכנית מפורטת נפרדת למכלול השטח תא שטח 6, למעט סעיף 4.5.2 ב' בהוראות הבניה.
ב.	במסגרת התכנון המפורט יש לתכנן את מעבר צינור האמוניה בין חיפה כימיקלים לדשנים
ג.	מתקן לטיפול בפסולת בהתאם לתמ"א 16.
ד.	מנהרת תשתיות

2.2 ייעוד הקרקע המקורי של התוכנית – הקמת בית זיקוק

8. כפי שיפורט להלן, מסתבר כי ייעודי הקרקע של התוכנית נקבעו עוד בשנת 1937 במסגרת תוכנית המתאר המקומית חפ/222 וכי ייעוד הקרקע הוא לאחסון דלקים ולבית זיקוק!

9. עיון בפרוטוקול ישיבת ועדת משנה לוועדת ההתנגדויות של הוועדה המחוזית חיפה – ישיבה מס' 2014008 מיום 12.5.2014 – בעמ' 13, סעיף 15, עולה כי נקבע כי המצב הסטטוטורי הקיים של קרקעות הצפון הוא על פי חפ/222 כ- שטחים של ח.נ.ע או I.P.C sites.

15. בהתאם לעמדת היועץ המשפטי של הוועדה המחוזית, תשריט מצב מאושר יתוקן כך שהשטח יוגדר כ- "I.P.C sites" (שטחים של ח.נ.ע) על פי תכנית חפ/222. הוראות התכנית יתוקנו בהתאם.

על פי תקנון חפ/222 אשר הוכן בשנת 1937 (ועל כן נכתב באנגלית) נקבע ייעוד הקרקע המקורי לחוות אחסון דלקים ולבתי זיקוק:

<p>5. <u>Special Sites:-</u></p> <p>The following special sites are to be exempted from the provisions of this Scheme:-</p> <p>(I) Aerodrome; coloured green and bordered dark brown.</p> <p>(II) Railway workshop; bordered brown.</p> <p>(III) I.P.C. Tank Farm; bordered terra cotta (subject to special storage regulations)</p> <p>(IV) I.P.C. Refinery Sites; bordered terra cotta (subject to special storage regulations).</p> <p>(V) I.P.C. Corridors; coloured terra cotta. No roads will be constructed on them except crossings.</p>
--

משמעות הדבר, כי על פי המצב הסטטוטורי הקיים של "קרקעות הצפון" ייעוד הקרקע עוד משנת 1937 הינו גם אחסון דלקים, וגם בית זיקוק.

2.3 מהות תא שטח 6 של התוכנית – אחסון גפ"ם

10. ועדת הערר הנכבדה מופנית אל נספח 1 לתגובה – חלק א לפרק 8.1 – המלמד כי תא שטח 6 מיועד בין היתר לאחסון גפ"ם בהיקף של 20 אלף טון גפ"ם, וזאת על פי תוכנית מתאר תמ"א 32 / 1 / ג.

11. כמו כן ועדת הערר הנכבדה מופנית אל נספח 1 לתגובה – חלק ב לפרק 8.1 – המלמד על מעורבותו הפעילה של משרד הגנת הסביבה להכנסת הגפ"ם אל תוך מתחם "קרקעות הצפון"

משמעות הדבר, כי משרד הגנת הסביבה גם מנהל את כל הקשור להכנסת הגפ"ם אל קרקעות הצפון (20 אלף טון גפ"ם), וגם מכיר את תסקיר ההשפעה על הסביבה שהוכן לצורך בדיקת השפעות הכנסת הגפ"ם אל קרקעות הצפון.

פרק 3. עמדת משרד הג"ס - יישום התוכנית יוביל לחריגה מערכי יעד

12. בפרק זה יפורט, כי עמדת משרד הגנת הסביבה קובעת כי יישום מלא של התוכנית "קרקות הצפון" כמתוכנן יוביל לחריגה מערכי היעד.

3.1 עמדת משרד הג"ס: ניתן לאחסן בתוכנית 400,000 טון דלק גולמי

13. יוזכר, כי ועדת הערר הנכבדה ביקשה את עמדת משרד הגנת הסביבה – האם ניתן יהיה לעמוד בערכי היעד בשכונות הגובלות, בהנחה שהמתחם ייבנה ויפעל בהתאם לתוכנית:

יחד עם זאת, ובטרם תינתן החלטת הוועדה והכרעתה בכלל השאלות הרלבנטיות לעררים, מבקשת הוועדה את התייחסותו של המשרד להגנת הסביבה לשאלה הבאה:

האם בהנחה שהמתחם יבנה ויפעל בהתאם לתוכנית ניתן יהיה לעמוד בערכי היעד בשכונות הגובלות, כעולה מהחלטת הוועדה המחוזית, בהינתן פעילותם של מזהמים אחרים בסביבתו, באלו לוחות זמנים, באיזה היקף ותנאי הפעלה?

מעיון בהתייחסות משרד הגנת הסביבה מיום 9.12.2015 עולה, כי מהבדיקות שערך משרד הגנת הסביבה, לא ניתן לאחסן בתוכנית יותר מ- 400,000 טון דלק גולמי מבלי לעבור את ערכי היעד בשכונות המגורים, וזאת כי לשיטת משרד הגנת הסביבה כל תוספת אחסון מעבר לתוספת הנ"ל מחייבת הוכחה שלא תהיה חריגה.

1. לדעת המשרד להגנת הסביבה כפוף לפעולות שנקטו, ננקטות ומתוכננות בחמש השנים הקרובות לצמצום זיהום האוויר בסביבת התכנית, ועל סמך ביצוע הוראות התכנית המופקדת על כל סעיפה ותנאיה ניתן להעריך כי הקמת חווה בהיקף האחסון הקיים היום בטרמינל קרית חיים של כ- 400,000 טון דלק גולמי, ניתן יהיה לבצע את התכנית תוך עמידה בערכי סביבה בגדר החווה ובערכי יעד בשכונות המגורים הסמוכות כפי שנקבע ע"י הוועדה המחוזית.
2. החווה מאפשרת גידול מהכמות המאוחסנת היום בשתי החוות הקיימות וכן מאפשרת תוספת של מתקני ניפוק שאינם קיימים היום בחוות המתפנות. לאור תוצאות המדידות, והעובדה שהחווה ממוקמת בסמיכות מסוימת לאזורי מגורים (כ- 750 מ') ובצמידות למתחם בתי זיקוק, לדעת המשרד להגנת הסביבה כדי להגדיל את נפח האחסון בחווה מעבר ל- 400,000 טון יהיה על היום לקבל אישור המשרד להגנת הסביבה כי לא תהיה חריגה מערכי הסביבה בגדר המפעל וערכי יעד. כמו כן, יש לקחת בחשבון כי יתכן ולא ניתן יהיה לממש את כל היקף האחסון והיקף הניפוק המבוקש בתכנית.

מאחר והתוכנית המופקדת מדברת על נפח אחסון של 1,280,000 מ"ק, ואילו משרד הגנת הסביבה מדבר במסמך על 400,000 טון דלק גולמי, יש צורך לבצע התאמות בין שתי מידות נפח אלו. למים יש צפיפות שונה משל נפט גולמי (crude oil), ולכן 400,000 טון בעבור נפט גולמי – מתורגמים לסדר גודל של כ- 450-460 אלף מ"ק¹. משמעות הדבר כי עדיין על פי משרד הגנת הסביבה לא ניתן כיום לבצע אחסון של כ- 800,000 מ"ק דלקים ותזקיקים (ההפרש למקסימום האחסון שנקבע על פי הוראות התוכנית המופקדת).

¹ המרה על פי אתר האינטרנט <http://www.thecalculatorsite.com/conversions/substances/oil.php>

3.2 מודעות מלאה להשפעת הכנסת 20,000 טון גפ"ם על יישום התוכנית:

14. כפי שיפורט להלן, משרד הגנת הסביבה מודע להשפעות של הכנסת 20,000 טון גפ"ם על יישום התוכנית.

15. יצויין, כי מתגובת משרד הגנת הסביבה עולה כי נעשו שימוש בשני מקורות לנתונים: האחד - תסקיר השפעה על הסביבה לתוכנית "קרקעות הצפון" והשני- מסמך פליטות לסביבה ממתחם בז"ן:

כזכור לתכנית קרקעות הצפון הוכן תסקיר השפעה על הסביבה. בתסקיר חושבה הפליטה החזויה מהמכלים המתוכננים בחווה. נתון זה יחד עם הערכות של פליטת בנזן ממקורות נוספים במתחם בז"ן הסמוך ומתחבורה שתנוע בכבישים ראשיים בסביבת התכנית הוכנסו למודל פיזור מזהמים להעריך את אופן הפיזור של המזהם העיקרי מהחווה, הבנזן, ואת הריכוזים הצפויים סביבה. כמו כן ברצוני להזכיר כי בעת הכנת התסקיר טרם היו מדידות של בנזן במפרץ חיפה והנתונים שנלקחו בחשבון היו נתונים מחושבים שבוצעו במסגרת תסקיר השפעה על הסביבה למתחם בז"ן.

נוסיף על כך, כי בידי משרד הגנת הסביבה (כ- 7-8 חודשים לפני הכנת מסמך התגובה), כפי שפורט לעיל, גם תסקיר השפעה על הסביבה של השפעת הכנסת 20,000 טון גפ"ם אל מתחם "קרקעות הצפון" והמסקנה המתבקשת לחידוד, היא **כי לפי משרד הגנת הסביבה אין כל אפשרות לממש את תוכנית קרקעות הצפון, וגם לאחסן בתוכה 1,280,000 מ"ק דלקים, וגם 20,000 טון גפ"ם.**

3.3 על פי עמדת משרד הג"ס ניתן לפנות חוות דלקים אחת בלבד

16. תוכנית "קרקעות הצפון" נועדה לפנות 3 מתחמי אחסון דלקים (טרמינל קריית חיים, חוות אלרואי (קרית טבעון) ו- 20 אקר(בחיפה)), ואילו המסמך של משרד הגנת הסביבה מציג יכולת לפנות חוות דלקים אחת בלבד (טרמינל קריית חיים) – משמע, **אין כל אפשרות להגשים את מטרות התוכנית כפי שפורטו בתקנון התוכנית (ואשר צוטטו לעיל).**

פרק 4. כשלים כבדים בקביעה כי ניתן לאחסן בתוכנית 400,000 מ"ק דלקים:

17. בפרק זה, יפורטו כשלים כבדים שנפלו בדרך שבה קבע משרד הגנת הסביבה כי ניתן לאחסן בתוכנית 400,000 מ"ק ולעמוד בערכי היעד.

4.1 כשל - אי התייחסות לפליטות כתוצאה מהכנסת בית זיקוק חדש:

18. יוזכר, כי על פי החלטת ועדת המשנה להתנגדויות של הועדה המחוזית חיפה, המצב הסטטוטורי החל על יעודי הקרקע של "קרקעות הצפון" הוא אחסון דלקים ובית זיקוק, הרי שמתחם 6 איזור תעשייה עתידי נועד גם לבית זיקוק. בית זיקוק הינו קומפלקס של רכיבים פולטים, חלק ממוקד אחד (ארובות) וחלק בלתי מוקדדים (פליטות ממכלים, משינוע דלקים בצנרות, ממגופים, ממדחסים, ממשאבות, מלפידים, ממגדלי קירור, מתנורי פיצוח, מתקלות, ועוד), כל אלו הינם מקורות משמעותיים בפני עצמם לפליטות של תרכובות אורגניות נדיפות ו/או מזהמים אחרים להם קבוע תקן יעד.

משמעות הדבר, כי משרד הגנת הסביבה לא הביא בחשבון גם את הפליטות מהקמת בית זיקוק בתוך המתחם, פליטות מוקדיות ובלתי מוקדיות - לרבות מצנרות, וגם לא את הפליטות של מתקן לטיפול בפסולת – דהיינו לא ניתן להסיק כי 400,000 מ"ק אחסון הוא מספר מציאותי, ולא מספר גבוה אף הוא.

4.2 כשל - הסתמכות על חישובי פליטת חומרים אורגניים ממסמכים שאינם מתאימים

למצב בפועל

19. גם על פי נתוני משרד הגנת הסביבה אופן חישוב פליטת חומרים אורגניים כפי שנעשתה היא הלכה למעשה שערוריה, ומלמדת על הסתמכות על חישובי פליטות ממסמכים המציגים מידע מחושב, לא מדוד עם הנחות מוצא שאינן מתאימות למצב בפועל:

כזכור לתכנית קרקעות הצפון הוכן תסקיר השפעה על הסביבה. בתסקיר חושבה הפליטה החזויה מהמכלים המתוכננים בחווה. נתון זה יחד עם הערכות של פליטת בנזן ממקורות נוספים במתחם בז"ן הסמוך ומתחבורה שתנוע בכבישים ראשיים בסביבת התכנית הוכנסו למודל פיזור מזהמים להעריך את אופן הפיזור של המזהם העיקרי מהחווה, הבנזן, ואת הריכוזים הצפויים סביבה. כמו כן ברצוני להזכיר כי בעת הכנת התסקיר טרם היו מדידות של בנזן במפרץ חיפה והנתונים שנלקחו בחשבון היו נתונים מחושבים שבוצעו במסגרת תסקיר השפעה על הסביבה למתחם בז"ן.

משמעות הדבר, כי לא התקיימו מדידות של בנזן במפרץ בחיפה, בעת הכנת תסקיר השפעה על הסביבה (!!!) – וכי לא נבדק כלל במשך שנים, אחד החומרים הידועים כמסרטנים.

ייתרה מכך, המשרד מציין בפירוש כי הוא הסתמך על תסקיר ההשפעה על הסביבה של קרקעות הצפון, ובו, היו הערכות של פליטות בנזן ממקורות נוספים – למשל ממתחם בז"ן הסמוך. בחינת המידע שנמסר

לתסקיר (מכתב מיוני 2010) מלמדת: נמסרו לתסקיר ערכים "מחושבים" באשר למיכלים. כתוב בפירוט במסמך מטעם י. גולדשמיד, כי "המספרים שיצוטטו בהמשך לגבי מיכלים רובם ערכים מחושבים".

לצערי איני מסוגל לענות לכל שאלותיך בפירוט שבקשת וזאת מסיבות רבות. לדוגמא בקביעת קצב הפליטה מציוד (LDAR) יש בידינו קצב הפליטה שנמצא בבדיקה האחרונה המוצגת בדוחות שבידינו. אולם מעבר לכך קיימת תחזית לשנים הקרובות ובכית הזיקוק לדוגמא הוחלט לחזיר את סף תגלוי מ- 1,000 ל- 900 חל"מ דבר שיוריד עוד יותר את קצב הפליטה בכל המפעלים נערכות היום פעולות במטרה לעמוד בדרישות ה-BAT. ברור שכשתתיים התוכנית קצב הפליטות יקטן בהשוואה למוצג במכתבי.

קיים קושי נוסף והוא יחוס הפליטה למיכל X. נכון יותר לתת את הפליטה מכל המיכלים אולם הקושי העיקרי נובע מכך שלא נערכות בדיקות ל-TOC. בדיקות הארוכה הן ל- SO_x , NO_x וחלקיקים. לכן המספרים שיצוטטו בהמשך לגבי מיכלים רובם ערכים מחושבים.

בכלים שעומדים לרשותנו ובזמן שהוקצב לנושא ניסינו לעשות את הטוב שביכולתנו. נשמח לראות מה יעלו חישובי הפיזור אותם הערוך בשילוב הנתונים שלנו.

לחלו פירוט הפליטות.

בנוסף, ברור כי בידי עורכי התסקיר, גם לא עמדו קצבי הפליטות העדכניים מהציוד (LDAR). בנוסף, היו עוד נתונים שהיו חסרים - כמו פליטות מחלק מהפלפידים. מניעת דליפות בצנרת, היא פעולה שצריכה להיעשות כל כמה זמן, ואין הטיפול בפעם אחת מונע דליפות בהמשך. בקומפלקס בז'ן מצויים מעל 430,000 רכיבי ציוד פולטים, בדיקות הציוד צריכות להיעשות כל פעם מחדש מבלי להתבסס על בדיקות עבר. וכן – עומדים להתווסף עקב תוכניות הפיתוח – עוד מאות אלפי רכיבים פולטים נוספים!

משמעות הדבר, כי אין בידי עורכי התסקיר מידע העוסק בחישובי פיזור לחומרים אורגניים נדיפים במצב עתידי, אלא רק הנחות מוצא שבעתיד המספרים הסביבתיים יהיה נמוכים יותר.

הכיצד בשנת 2015 אל מול תכניות הפיתוח הקיימות, כשבידינו כבר מדידות בפועל ותוכניות המעידות על הגדלת מיכול וציוד, יכול המשרד להגנת הסביבה עדיין לתת אמון בתסקיר זה, ולבסס עליו ממצאים לצורך תחשיבי הפליטות הנובעות מהוספת מתקני תשתית חדשים?

20. אם נתייחס למידע שהמשרד בוחן בהקשר תסקיר ההשפעה של בז'ן, בתאריך 28.10.2008 התייחס משרד הגנת הסביבה לאופן שבו מוערך איכות האוויר במצב העתידי בתסקיר - כך:

כדי להעריך את השפעת המתחם על איכות האוויר במפרץ ובסביבתו במצב עתידי, חושבו הריכוזים הסביבתיים הצפויים באמצעות תוכנה המחשבת, באמצעות מודל פיזור, את הריכוז הסביבתי של מזהמי אוויר הצפוי להתקבל בטווח 10 ק"מ סביב המתחם.

התוכנה לקחה בחשבון את הפליטות הצפויות מהארובות, דהיינו "הפליטות המוקדיות". ריכוז עתידי של הפליטות "הלא מוקדיות" של חומרים, הנפליטים מהמתקנים, ממכלי אחסון, צנרת, מתקני טיפול בשפכים וכד' ובעיקר חומרים אורגניים נדיפים, חושב רק לגבי כלל חומרים אורגניים (TOC). לגבי חומרים אורגניים נדיפים פרטניים (בנזן, קסילן, טולואן ואחרים), נעשו חישובי פיזור במצב קיים לגבי פליטות מארובות בלבד, ולא לגבי פליטות לא מוקדיות, למרות שבהנחות נדרש לבצע חישובי פיזור גם לגבי פליטות לא מוקדיות. לגבי מצב עתידי לא בוצעו חישובי פיזור לחומרים אורגניים נדיפים פרטניים בנימוק שבהרצה של מצב קיים נמצאו ריכוזים מאד נמוכים של חומרים אלה והמצב העתידי צפוי להיות משופר לעומת מצב קיים.

משמעות הדבר, כי לשיטת המשרד להגנת הסביבה בתיק המקביל - הרחבת בז"ן, המשרד מאשר כי גם אופן חישובי הפיזור של חמרים אורגניים נדיפים דוגמת בנזן, קסילן, טולואן ואח' נעשו בחישובים עבור פליטות מארובות בלבד, ולא לגבי פליטות לא מוקדיות כפי שנדרש בהנחיות לתסקיר - כלומר, כל המידע שבידי משרד הגנת הסביבה על איכות האוויר כיום ובעתיד לוקה בחסר. מעיון בקטע זה למדים גם דבר נוסף - אם טווח החישוב הוא עשרה קילומטר, נכללות בו גם החוות האחרות שאינן מפונות, ואלו מהוות מקור פליטה משמעותי נוסף לתרכובות אורגניות נדיפות.

עוד מציין משרד הגנת הסביבה באותו מסמך, כי אין בנמצא תחשיבים של תרומת התחבורה למזהמים הסביבתיים:

חשוב לציין כי לא חושבו ריכוזים הכוללים את **תרומת התחבורה** למזהמים הסביבתיים. היות והתחבורה הינה מקור משמעותי לפליטות מזהמים כגון NOx, VOC וחלקיקים (רכב דיזל), יש חשיבות בהכללת מקור זה לקבלת תמונה אמיתית לגבי תרומת כל המקורות לאיכות האוויר באזור חיפה. הדרישה לכלול את נתוני פליטת המזהמים מהתחבורה בחישובי הפיזור ולהבין את תרומתם לאיכות האוויר הסביבתי במפרץ הייתה חלק מההנחיות. העובדה שעורך התסקיר פנה לקבלת נתוני תחבורה עתידיים רק בחודשים האחרונים וטרם קבל אותם אינה יכולה לפטור אותו מהצגת התמונה המלאה של איכות האוויר במפרץ.

כל זה מלמד, כי המשרד להגנת הסביבה מתבסס בתגובתו אל ועדת הערר הנכבדה על מידע חלקי, כך שבסופו של יום - מסקנותיו לא מבוססות- ואף שגויות.

21. ביום 14.1.2011 העביר משרד הגנת הסביבה את התייחסותו אל תסקיר ההשפעה על הסביבה שהוכן עבור תוכנית "קרקעות הצפון".

היזם טרם בחן את המצב העתידי של ריכוזי הבנזן בסביבת החווה תוך שהוא לוקח בחשבון את תרומת כל פליטות הבנזן בסביבה ובכלל זה הפליטות מהתחבורה. הוספת התרומה של התחבורה יכולה להביא לקבלת ריכוזי בנזן גבוהים סביב התוכנית שיגרמו לכך שאיכות האוויר בסביבת התוכנית לא תחרוג מתקני הסביבה וערכי היעד בתנאי פיזור מטאורולוגיים מחמירים. במצב כזה על היזם יהי להציע פתרונות למניעת חריגה אם תתקבל. כמו כן, לאור הרגישות של האזור והמקורות הרבים של פליטות VOC'S בו, נדרש עורך התסקיר להציג חלופות לטיפול בפליטת המזהמים בנוסף לחלופת ישום BAT אותה הציג עורך התסקיר, לאורך כל העדכונים וההשלמות שהוגשו. במכתבי שבסימוכין 4 היזם נדרש בפירוש להשלים בדיקה והצגה של חלופה נוספת מעבר לחלופה המוצעת על ידו של ישום BAT, ז"א חלופת ישום אמצעים מרביים מעבר ל-BAT ללא התחשבות בשיקולי עלות. הדבר לא בוצע גם בהשלמות הנוכחיות.

כפי שניתן לראות גם תסקיר ההשפעה על הסביבה שהוכן עבור התוכנית אינו מביא בחשבון את כלל המידע הרלבנטי, למשל גם פליטות מתחבורה. בין היתר, התסקיר של "קרקעות הצפון" גם אינו מכיל כלל נתונים על פליטות מצנרות לשינוע הדלקים במתחם, פליטות שאף הן לא זניחות, והרי בין מיכלים - יש צנרות...

4.3 כשל - מודל הפיזור בתסקיר השפעה על הסביבה הינו בלתי מהימן

22. כפי שיפורט להלן – כעולה מנתוני איגוד ערים מפרץ חיפה, נמצא כי מודל הפיזור בתסקיר השפעה על הסביבה מייצר נתונים נמוכים משמעותית ממדידות בשטח – זהו כשל כבד באופן הצגת התוכנית כעומדת בערכי יעד.

23. ועדת הערר הנכבדה מופנית אל המסמך מיום 25.12.2014 של איגוד ערים מפרץ חיפה, אשר הועבר אל ועדת הערר הנכבדה – ממנו עולה תמונה עגומה כי על פי דוח משרד הגנת הסביבה – באזור מפרץ חיפה נמצאים מספר הרב ביותר בארץ של מקורות פליטה גדולים של VOC:

א. עיקר הפליטות הפוטנציאליות לאוויר מאחסון הדלקים הן פליטות VOC (חומרים אורגניים נדיפים) הידועים בחלקם כמסרטנים וחלקם חשודים כמסרטנים. על פי דו"ח מפליס 2013 של המשרד להגנת הסביבה, באזור מפרץ חיפה נמצאים מס' הרב ביותר בארץ של מקורות פליטה גדולים, כמות הפליטות הגבוהות ביותר ב-VOC וכן צפיפות (ק"ג/שנה/קמ"ר) פליטות VOC מתעשייה וייצור חשמל הגבוהה ביותר. נדגיש שהנתונים המפורסמים בדוח אינם כוללים את חוות הדלקים.

מסמך איגוד ערים מפרץ חיפה מצביע על כך, שקיימים פערים משמעותיים ביותר בין מודל הרצת הפיזור בתסקיר לבין המדידות בשטח, וכי תוצאות המודל נמוכות משמעותית מהמדידות בשטח:

נוסיף ונציין כי התוצאות שהתקבלו, מהרצת מודל הפיזור בתסקיר, היו מאוד נמוכות מערכי היעד. ריכוז בנזן יממתי ממוצע התקבל סביב 1 מיקרוגם/מ"ק וריכוז בממוצע שנתי היה בסביבות 0.3 מיקרוגם/מ"ק. בדיעבד אנו רואים בברור שתוצאות המודל נמוכות משמעותית מהמדידות בשטח. מכאן אנו למדים שתוצאות הרצת המודל אינן משקפות את ריכוזי הבנזן בסמוך לתכנית ולכן עדיף להסתמך ולהתייחס למדידות מתחנות הניטור.

משמעות הדבר, כי המודל הסביבתי לבחינת פיזור מזהמים שעליו מתבסס המשרד בעמדתו - לוקה בחסר, ואין לסמוך עליו כאל מודל אפקטיבי. על כך אפשר גם ללמוד מהטבלה הבאה, שהעוררת הביאה כבר בחוות דעתה המצורפת לערר בסעיף 2.ב.: לפי הטבלה, בתכנה זו הוערכו בפחת 100 אחוז מהבדיקות.

EMISSION METHODS	Under Estimated	Percent Under Estimated	Over Estimated	Percent Over Estimated	Out of Range	Failed to Estimate VOC
Tank 4.09	24	100.00%	0.00	0.00%	6.00	20.00%
Vasquez-Beggs + Tanks 4.09	2	66.67%	1.00	33.33%	27.00	90.00%
GOR + Tanks 4.09	23	76.67%	7.00	23.33%	0.00	0.00%
Valko-McCagn + Tanks 4.09	14.00	66.67%	8.00	38.10%	9.00	30.00%
Hysis VOCs	10	35.71%	18.00	64.29%	2.00	6.67%
E&P Tank - RVP VOCs	4	14.29%	24.00	85.71%	2.00	6.67%
E&P Tank -GEO/RVP VOCs	20	66.67%	10.00	33.33%	0.00	0.00%
AP-42 LPO VOCs	4.00	14.29%	24.00	85.71%	2.00	6.67%
GRI-HAPCalc VOCs	2.00	66.67%	1.00	33.33%	27.00	90.00%

Table ES- 1 Emission Model Is Comparison to Direct Measurement

4.4 כשל - נתוני תחנות ניטור מצביעים על ערכים קרובים מאוד לערכי היעד

24. כפי שיפורט להלן – כעולה מנתוני איגוד ערים מפרץ חיפה, נמצא כי נתוני תחנות ניטור מצביעים על הגעה כיום לערכים קרובים מאוד לערכי היעד – זהו כשל כבד באופן הצגת התוכנית כעומדת בערכי יעד.

25. בתגובת משרד הגנת הסביבה מיום 9.12.2015 מוצג לכאורה ירידה במדידת נתוני בנזן בשכונת מגורים קרית בנימין הסמוכה לבז"ן:

בסוף 2010 החלה מדידת בנזן בשכונת מגורים קרית בנימין בקרית אתא הסמוכה לבז"ן. מאז תחילת המדידות נמצא מספר קטן של חריגות מערכי היעד היממתיים. הממוצע של המדידות נמוך באופן משמעותי מערך היעד השנתי.

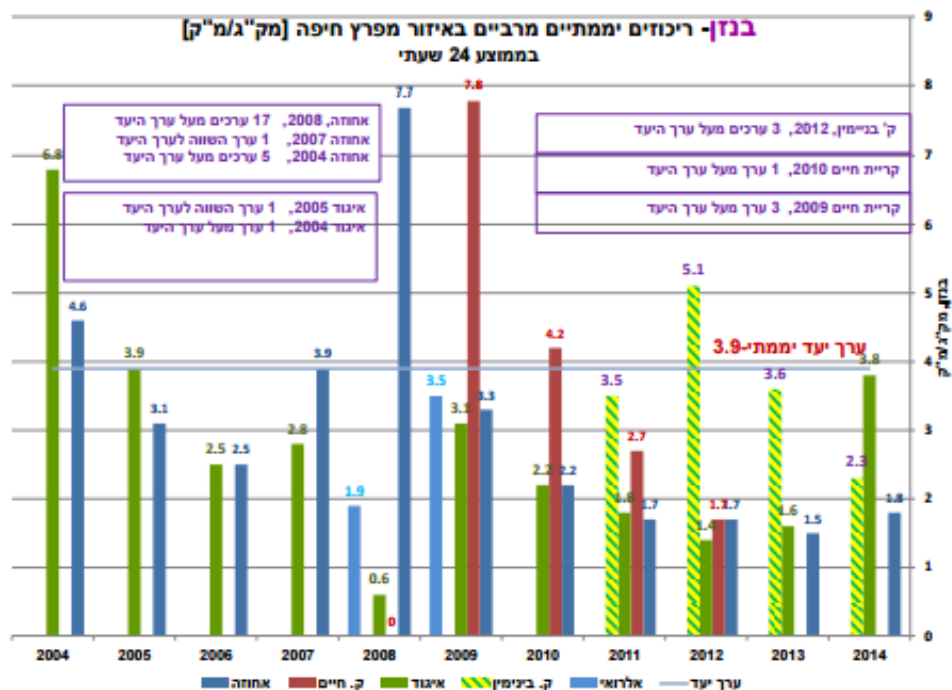
לעומת זאת מנתוני איגוד ערים מפרץ חיפה כי ריכוזי הבנזן היממתיים באזור קרית בנימין מגיעים כדי 92% מערך היעד, משמע כי הפעלת חוות המיכלים החדשה תוביל בנקל ליותר ויותר חריגות מערך היעד היממתי:

מנתוני תחנת הניטור בקרית בנימין שבקרית אתא, בארבע השנים האחרונות, עולה שריכוזי בנזן היממתיים המירביים הם 3.5-3.6 מיקרוגרם/מ"ק (92% מערך היעד) כשערך היעד הוא 3.9. בשנת 2012 נרשמו 3 יממות עם ריכוזי בנזן החורגים מערך היעד היממתי (5.1 מיקרוגרם/מ"ק). הריכוז בממוצע שנתי הוא 0.6 מיקרוגרם/מ"ק כשערך היעד הוא 1.3.

המדידות המתקבלות כבר היום, ללא התכנית המוצעת, הם ערכים גבוליים וחורגים לעיתים מערך היעד היממתי. נתונים אלו מחזקים את טענתנו ממכתב ההתנגדות כי עולה החשש לכשתוקם חוות המיכלים החדשה, יעלו עוד יותר ריכוזי הבנזן בסביבה ותהיינה יותר חריגות מהמצב הקיים.

בנוסף, בסקירה שנערכה ע"י איגוד ערים חיפה ביום 8.7.2015, הוצג גרף המשווה רמות בנזן שנמדדו ברחבי אזורים שונים במדינת ישראל. הגרף הדגים כי רמות הבנזן הגדולות ביותר במדינת ישראל נמדדו בקרית אתא, בשכונה הגובלת במפעלים.

עיבוד גרפי שאיגוד ערים חיפה ייצר לאחרונה עבור שנים 2004-2014: מלמד כי בשנת 2014 רמת הבנזן בשתי תחנות שהינן סמוכות למתחם בז"ן: איגוד ערים חיפה, ותחנת קרית בנימין (בקרית אתא) הינה גבולית, ולפיכך, ברור כי תוספת משמעותית של בנזן, כפי שמתוכננת להגיע בתכנית קרקעות הצפון, אחסון הקונדנסיט וגם הרחבת פעילות הזיקוק בבתי הזיקוק, תביא לחריגה מתקני היעד היממתיים של בנזן, שהינו מסרטן וודאי לאדם מדרג א'.

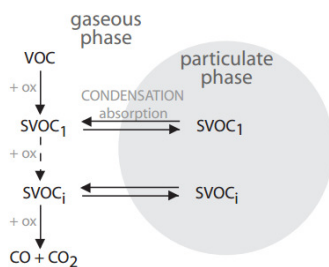

4.5 כשל - התעלמות ממזהמים ידועים אחרים באזור מפרץ חיפה

26. כפי שיפורט להלן - התייחסות משרד הגנת הסביבה מתעלמת לחלוטין ממזהמים ידועים אחרים בחיפה ומפרץ חיפה, אשר ידוע היטב למשרד הגנת הסביבה כי מזהמים אלה אינם עומדים בערכי יעד במצב הקיים:

27. יצויין, כי התייחסות משרד הגנת הסביבה במסמך מיום 9.12.2015 מתייחס לפליטות VOC וספציפית למזהם בנזן, תוך שאין כל התייחסות לקבוצות מזהמים אחרות, למשל "חלקיקים נשימים עדינים".

ידוגש, כי חומרים שנפלטים מחוות מיכלים, נמצאו כמייצרים חלקיקים.

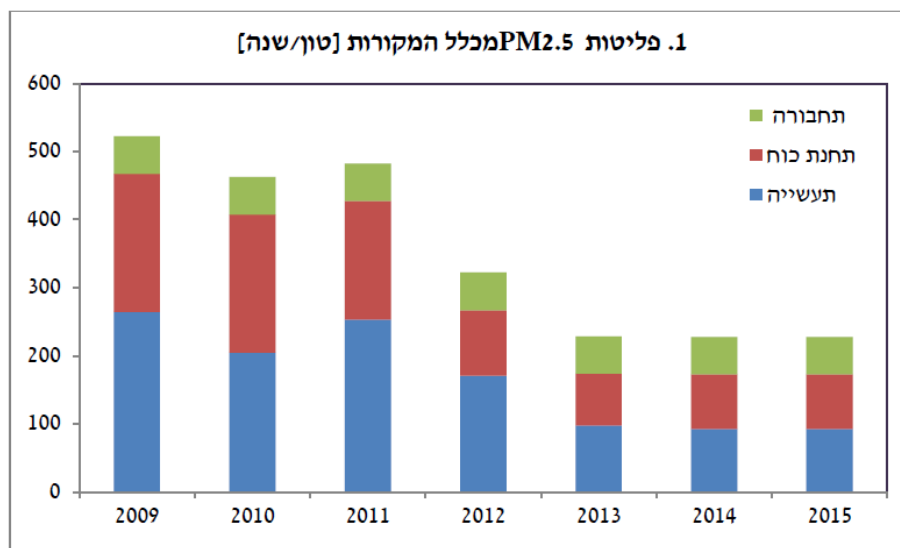
מקור: M. Camredon et al.: The SOA/VOC/NOx system: an explicit model of SOA formation

ממאמרים רבים ניתן ללמוד כי התרכובות האורגניות הנדיפות יוצרות SOA ארוסולים אורגניים משניים, ומהם נוצרים חלקיקים מסוג $PM_{2.5}$.² גם המזהם אוזון נוצר באופן משני מפלטות תרכובות אורגניות נדיפות.

קיים מסמך מיולי 2015 שהוכן ע"י אגף איכות אוויר ושינויי אקלים של משרד הגנת הסביבה שכותרתו: "פליטות ואיכות אוויר במפרץ חיפה והסביבה – תמונת מצב, יולי 2015"

מסמך זה מציג כי בשנים האחרונות כמות פליטת חלקיקים אלה נשארת קבועה ולא יורדת עוד (עמ' 20):

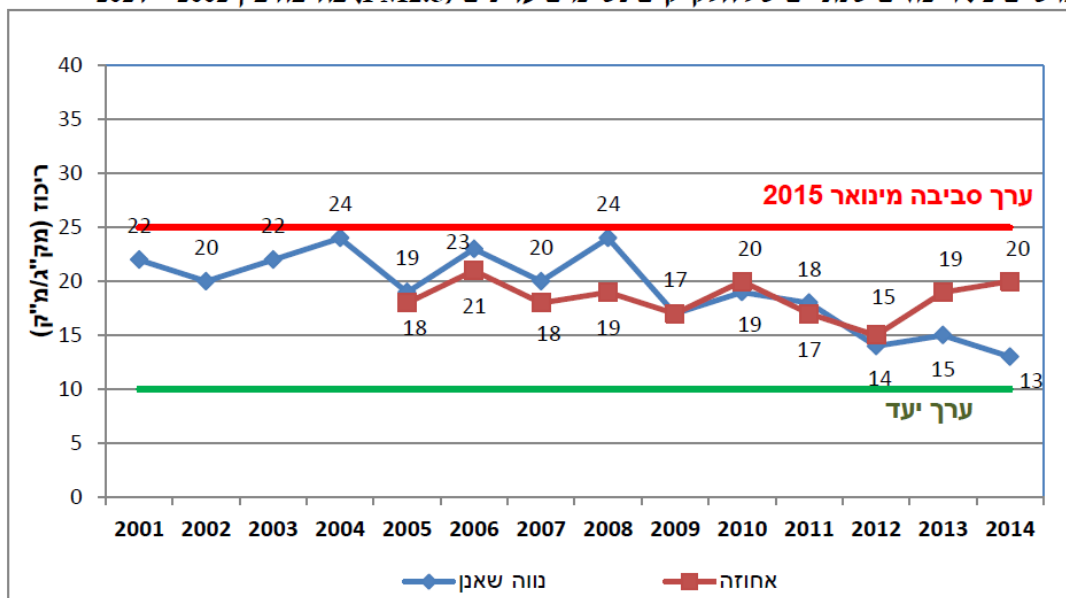
2.3.5 חלקיקים נשימים עדינים - $PM_{2.5}$

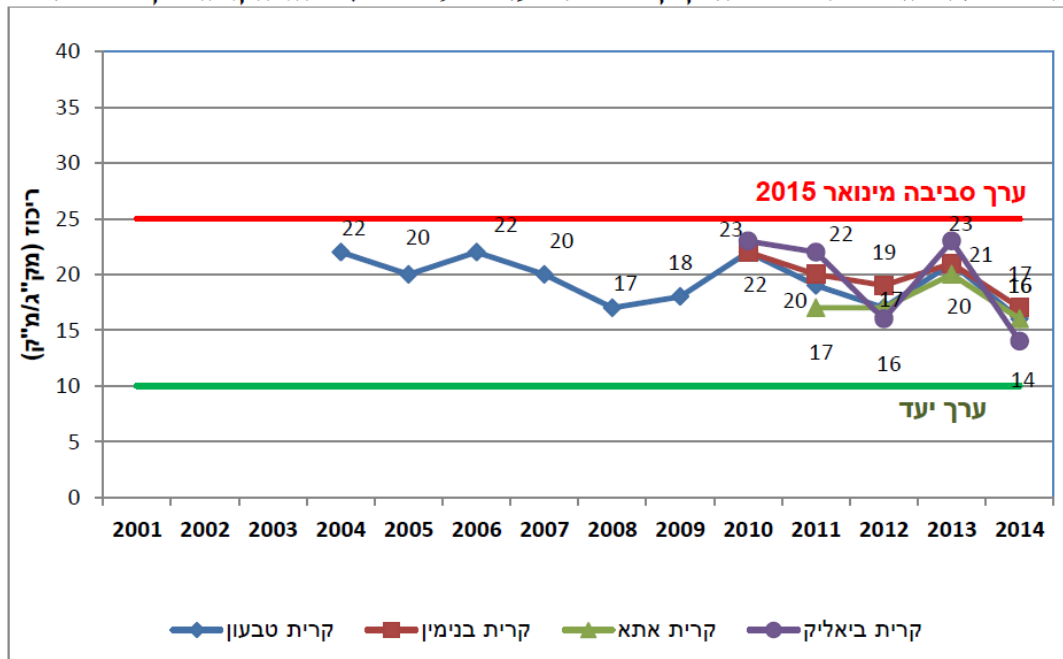
28. מהדוח ניתן לראות באופן ברור, כי משנים 2001 ועד 2014 כמות החלקיקים הנשימים העדינים עוברת לאורך כל השנים באופן קבוע את ערך היעד, הן עבור אזור חיפה, והן עבור הקריות (עמ' 26):

² http://cfpub.epa.gov/ncer_abstracts/index.cfm/fuseaction/display.highlight.abstract/865

תרשים 1 . ריכוזים שנתיים של חלקיקים נשימים עדינים (PM2.5) בחיפה בין 2001 – 2014

תרשים 2 . ריכוזים שנתיים של חלקיקים נשימים עדינים (PM2.5) באזור הקריות בין 2001 – 2014

29. מחברי הדו"ח, מציינים בעמ' 29 לדו"ח את הסכנה הבריאותית בחשיפה ארוכת טווח לחלקיקים נשימים עדינים – עם השפעות על מערכות לב וריאה, ומערכת החיסון עם קיצור תוחלת

ג. הסיכון הבריאותי

מבחינה בריאותית, אין סף בטוח בחשיפה נשימתית לחומר חלקיקי באוויר. סקרים אפידמיולוגיים רבים מראים כי חשיפה נשימתית קצרת מועד ל- $PM_{2.5}$ עלולה לגרום, בתוך מספר שעות עד ימים אחדים, לעלייה בתמותה על רקע קרדיו-וסקולרי ורקע נשימתי. סקרים אפידמיולוגיים נוספים מצביעים גם על עלייה בתחלואה על רקע קרדיו-וסקולרי ונשימתי והחמרה של אסטמה.

מן הראוי לציין, כי העלייה בסיכון הקרדיו-וסקולרי והנשימתי, על רקע חשיפה קצרת-טווח ל- $PM_{2.5}$ קיימת רק באוכלוסיות רגישות: אנשים מבוגרים (מגיל 65 ומעלה), חולים במחלות קרדיו-וסקולריות ונשימתיות וכנראה גם אנשים הסובלים מהסינדרום המטבולי (סכרת, עודף משקל ויתר לחץ דם). רוב המחקרים תומכים בדעה כי חשיפה נשימתית ארוכת טווח ל- $PM_{2.5}$ מעלה את הסיכון לתמותה ולתחלואה לרמה גבוהה יותר מזה של חשיפה קצרת טווח. חשיפה ארוכת טווח (כרונית) לרמות גבוהות של חלקיקים נשימים עדינים משפיעה ככל הנראה מלבד מערכות הלב והריאה גם על מערכת החיסון והאצה של התפתחותם של תופעות בריאות נוספות, הגורמות בסופו של דבר לקיצור תוחלת החיים.

חלקיקי PM_{10} כוללים גם את חלקיקי ה- $PM_{2.5}$. בעוד שהחלקיקים בעלי קוטר אווירודינמי שבין 2.5-10 מיקרון חודרים למערכת הנשימה ונעצרים בחלקיה העליונים שם הם עלולים לגרום להשפעות בריאותיות שליליות, חלקיקי $PM_{2.5}$ חודרים לעומק הריאות וגורמים להשפעות בריאותיות בעלות אופי שונה.

על אף קיומו של דו"ח זה (אשר הוכן ע"י משרד הגנת הסביבה ביולי 2015) לא היתה כל התייחסות מצד משרד הגנת הסביבה במסמך מיום 9.12.2015 על תרומת תוכנית "קרקעות הצפון" לפליטות החלקיקים ופיזורם, וגרוע מכך – התכנה ששומשה בין היתר בתסקיר, אינה מחשבת היווצרות מזהמים שניוניים – כמו החלקיקים במקרה זה (ראה חוות דעת אלה נווה בערר 82/14).

לא די להציג בפני ועדת הערר הנכבדה תמונת מצב של זיהום אוויר המתייחס לרכיב אחד במשפחת ה-VOC (הבנזן), כאשר ידוע היטב למשרד הגנת הסביבה, כי ישנם מזהמים סביבתיים נוספים, ואלו אפילו לאחר השימוש ב"גז טבעי" ובכל אמצעי אחר שיישמו – עדיין חורגים בקביעות מערכי היעד.

פרק 5. התעלמות מדרישת משרד התשתיות לאפשר הכנסת קונדנסטים אל מתחם התוכנית

30. בפרק זה ינומק, כי לאור דרישת משרד התשתיות להכנסת נפט מסוג קונדנסט אל מתחם התוכנית – משכך, היה על משרד הגנת הסביבה לערוך ניתוח השפעות זיהום אוויר הכולל גם השפעות נפט מסוג קונדנסט.

יוזכר, כי נפט מסוג קונדנסט הוא:

1. נפט המתאפיין בתכונות של נדיפות גבוהה מאוד של חומרים אורגניים נדיפים, ובהם רכיבים מסרטנים, וגם נפיץ.
2. נפט מסוג קונדנסט יגיע אל מדינת ישראל כחלק בלתי נפרד מתהליך עיבוד הגז הגולמי והפרדתו לגז טבעי ולנפט.

5.1 דרישת משרד התשתיות להכנסת נפט מסוג קונדנסט אל "קרקעות הצפון"

31. על פי בפרוטוקול ישיבת ועדת המשנה להתנגדויות של הועדה המחוזית חיפה – ישיבה מס' 2014008 מיום 12.5.2014 – בעמ' 12, סעיף 10 נקבע כי לא יוכנסו לאיחסון נפט מסוג קונדנסטים אל מתחם "קרקעות הצפון":

10. לא יתאפשר אחסון קונדנסטים בתחום התכנית, מכח תכנית זו. זאת מאחר ונושא זה לא נבדק בתהליך התכנון ובתסקיר ההשפעה על הסביבה והתכנית לא כוללת הוראות מתאימות לכך.

לעומת זאת ביום 19.1.2015 העביר משרד התשתיות הלאומיות את תגובתו לערר תש"ן, ובו למעשה משרד התשתיות מבקש מועדת הערר לבטל את האיסור שנקבע ע"י הועדה המחוזית.

להלן התייחסות פרטנית לסעיפים:
סעיף 10- מתנגדים לקביעה כי יאסר אחסון קונדנסט- מדובר על מוצר אנרגיה לגיטימי אשר יכול לשמש את בית הזיקוק חיפה ויכול גם להיות מקור לייצוא ישראלי. לא ניתן להקים חוות דלק מודרנית אשר לגבי חלק מהמוצרים קיים "איסור שימוש" סוגיית הפליטות צריכה להבחן על פי כללים סדורים וקבועים על פי חוק אוויר נקי המתייחס לחווה ולפליטות ממנה כמכלול. מדובר על דרישה אשר יכולה להוות פגיעה משמעותית הן במשק הדלק וייתכן שבמשק הגז הטבעי. לא קיימת דרישה כזו בשום מקום אחר בארץ.

משמעות הדבר, כי אם תתקבל עמדת משרד התשתיות ויבוטל האיסור, הרי שמתחם "קרקעות הצפון" יאחסן נפט מסוג קונדנסטים וגם יתאפשר הקמת בית זיקוק לקונדנסטים.

32. אין זה דבר של מה בכך, לאור עמדת משרד התשתיות הלאומיות שהוא המשרד הממשלתי המעוניין בקידום "קרקות הצפון" שהובאה מפורשות לעיל, היה על משרד הגנת הסביבה מתוקף תפקידו לבחון גם את השפעות זיהום האוויר גם מתוך נקודת מבט לאומית רחבה של משמעות הכנסת נפט מסוג קונדנסטים אל המתחם.

33. בפני ועדת הערר הנכבדה מונחים מסמכים מטעם העוררת המראים חד משמעית כי נפט מסוג קונדנסט הינו חומר רעיל, מזהם ודליק ביותר הפולט כמויות VOC בהיקפים שלא נראו עד כה אשר יכולים להגיע לפי אלפים יותר מן הפליטות הקיימות כיום, וכל זאת לתוך איזור מפרץ חיפה הנחשב לאזור המזוהם ביותר במדינת ישראל.

יוזכר, כיצד תואר אזור המפרץ במסמך איגוד ערים מפרץ חיפה המצוי בפני ועדת הערר הנכבדה (מסמך איגוד ערים מיום 25.12.2014, עמ' 2):

א. עיקר הפליטות הפוטנציאליות לאוויר מאחסון הדלקים הן פליטות VOC (חומרים אורגניים נדיפים) הידועים בחלקם כמסרטנים וחלקם חשודים כמסרטנים. על פי דו"ח מפ"ס 2013 של המשרד להגנת הסביבה, באזור מפרץ חיפה נמצאים מס' הרב ביותר בארץ של מקורות פליטה גדולים, כמות הפליטות הגבוהות ביותר ב-VOC וכן צפיפות (ק"ג/שנה/קמ"ר) פליטות VOC מתעשייה וייצור חשמל הגבוהה ביותר. נדגיש **שהנתונים המפורסמים בדוח אינם כוללים את חוות הדלקים.**

היעדר בדיקה זו, בהנחה שעמדת משרד התשתיות הלאומיות מיום 15.1.2015 תתקבל, הינה כשל כבד ביותר של משרד הגנת הסביבה.

5.2 במאגרי הגז של מדינת ישראל התגלו כמויות עתק של נפט מסוג קונדנסט

34. כפי שיפורט להלן – במאגרי הגז של מדינת ישראל התגלו כמויות עתק של נפט מסוג קונדנסט בהיקף מדהים של מיליארדי חביות נפט.

35. מנתונים ראשוניים שהגיעו בימים אלו אל העוררת עולה, כי כיום מפרסמת קבוצת דלק בעלת הזכויות בשדה הגז תמר **לציבור המשקיעים בעולם**, כי **מכרה** בשנת 2013 כ- 250 מליון חביות נפט מסוג קונדנסט ובשנת 2014 כ- 350 מיליון חביות נפט מסוג קונדנסט, על סדר גודל של BCM 7.5 גז טבעי.

מתוך הודעה לעיתונות לציבור המשקיעים "Delek Group Announces Consolidated Full Year Results 2014", אשר פורסמה באתר delek-group.com ביום 30.3.2015:

OIL AND GAS EXPLORATION SECTOR HIGHLIGHTS

Tamar Project, 11 TCF natural gas discoveries (Tamar and Tamar SW). Tamar and Yam Tethys together produced 7.5 BCM of natural gas in 2014, compared with 6.4 BCM in 2013. In addition, Tamar sold 348 million barrels of condensate in 2014, compared with 246 in 2013. An updated resource assessment of the Tamar Project was published in February 2015.

עוד עולה מדו"ח תקופת לשנת 2014 של קבוצת דלק (אשר פורסם באתר delek-group.com), שהינה גם בעלת הזיכיון בשדה הגז לווייתן, כי קיימת הערכה כי בשדה הגז לווייתן קיימים כ- 2.5 מיליארד חביות נפט מסוג קונדנסט (לפי משאבים מנובאים – האומדן הגבוה – התחשיב הכולל של שכבות המאגר המסתכם ב- MMBO 2,500 – מיליוני חביות) – עמ' א-77 לדו"ח :

משאבים מנובאים בחזקות לווייתן

נתוני כמויות

על-פי דוח שקיבלו השותפויות מ-NSAI, ואשר הוכן בהתאם לכללי המערכת לניהול משאבי פטרוליום (SPE-PRMS), נכון ליום 31.12.2012, המשאבים המנובאים המצויים בשטחי חזקות לווייתן, הינם כמפורט להלן:

מטרה	הסתברות	סה"כ בנכס הנפט (Gross)		סה"כ השיעור המשויך למחזיקי הזכויות ההוניות של החברה (לפני תשלום וקבלת תמלוגים)
		נפט (MMBO)	גז (BCF)	
קרטיקון תיכון	האומדן הנמוך (Low Estimate)	45.2	400.1	11.4
	האומדן הטוב ביותר (Best Estimate)	277.5	1,965.2	69.8
	האומדן הגבוה (High Estimate)	1,297.8	8,432.4	326.3
קרטיקון תחתון	האומדן הנמוך (Low Estimate)	49.6	443.4	12.5
	האומדן הטוב ביותר (Best Estimate)	282.2	1,984.8	71.0
	האומדן הגבוה (High Estimate)	1,204.4	7,563.2	302.9

יודגש, כי מידע מהותי זה מאשר את טענות העוררת כי מדינת ישראל מחוייבת בראיה תכנונית רחבה, שתבחן את כל ההשפעות האדירות (זיהום אוויר, בריאות ונפיצות) שיש להכנסת כמויות כאלה של נפט מסוג קונדנסט אל המדינה.

36. לנושא הזיהום החרוג של הקונדנסטים, קיים מידע רב בספרות הבינלאומית. מובאים להלן אומדני פליטות VOC עבור הכמות הצפויה להגיע אל מפרץ חיפה, המחושבים לפי פקטורי פליטה הלקוחים מכמה מחקרים שונים מהעולם כדוגמת אלו:

2009	. Hendler A., Nunn J. et al. (2006) VOC Emissions from Oil and Condensate Storage Tanks, Final Report , prepared for the Texas Environmental Research Consortium, The Woodlands Texas (revised 2.4.2009)
2009	Gidney B., Pena S. Upstream Oil and Gas Storage Tank Project Flash Emissions Models Evaluation , final report, prepared for TCEQ air division 16/7/2009
2012	Wells D. Condensate Tank Emissions Air pollution control division , Colorado dept. of Public Health and Environment
2012	Condensate Tank Oil and Gas Activities, Final report . <i>Texas commission on Environmental Quality</i>
2014	Condensate Storage Tank Emissions Factor Update Air Quality Division, Texas . (2014)
	http://www.ndoil.org/image/cache/Peacock_-_March_23_2010_.ppt.pdf
2012	Calculating Volatile Organic Compounds VOC Flash Emissions from Crude Oil and Condensate Tanks at Oil and Gas Production Sites , Air Permits Division Texas Commission on Environmental Quality Revised May 2012 https://www.tceq.texas.gov/assets/public/permitting/air/Guidance/NewSourceReview/guidance_flashemission.pdf

אומדן טווח הפליטות הצפויות של תרכובות אורגניות נדיפות הצפויות באחסון דלקים קונדנסטים במפרץ חיפה בשנה אחת:

פליטות מזהם	VOC's שנתיות בטונות	בשנה
פליטות VOCs בשנה עבור	185,000,000 חביות	2 מיליארד חביות
1.5 קילוגרם לחבית*	277,500 טון	3.3 מיליון טון
5 קילוגרם לחבית**	925,000 טון	יותר מהערך למעלה
6.2 קילוגרם לחבית***	1,147,000 טון	"
55 קילוגרם לחבית****	10,175,000 טון	"

* מקדם הפליטה הנמוך ביותר שנמצא במחקר פקטורי הפליטה בטקסס
[updated condensate storage tank emission factors, January 31, 2014, page 9](#)

** מקדם הפליטה ההתחלתי ממחקר הנדלר (סעיף ג)

*** מקדם הפליטה שנבחר לייצג פליטות במחקר

**** מקדם הפליטה המקסימלי שנמצא במחקר פקטורי הפליטה בטקסס
[updated condensate storage tank emission factors, January 31, 2014, page 9](#)

37. חזקה, כי משרד התשתיות הלאומיות מודע לכמויות עתק אלו, וחזקה שגם משרד הגנת הסביבה מודע לאותם כמויות (ואם לא מודע, הרי זהו מחדל לאומי כבד בפני עצמו) – משמעות הדבר, כי היה על משרד הגנת הסביבה לבחון את השפעות על זיהום האוויר ועמידה בערכי יעד בהנחה שנפט מסוג קונדנסטים כן ייכנס אל תוך המתחם, ולכל הפחות למתחמים אחרים באזור, ולהשפעת מתחמים אלו על תוספת הזיהום המצרפית באזור מפרץ חיפה.

פרק 6. אין כוונה של מדינת ישראל ליישם את מטרת העל של התוכנית להעתיק את חוות הדלקים

38. בפרק זה יפורט כי משרד הגנת הסביבה התעלם לחלוטין, כי המצב הקיים בשטח מלמד, כי בכוונת המדינה להשאיר את חוות הדלקים הקיימות פעילות גם לאחר הפעלת התוכנית, וכי הלכה למעשה מדובר בהכנסת חוות דלקים חדשה מעבר לחוות הדלקים הקיימות.

39. על פי הוראות התוכנית המופקדת – מטרת התוכנית להעביר את 3 חוות הדלקים (אלרואי – קרית טבעון, טרמינל קריית חיים, 20 אקר – חוף שמן, חיפה).

לעומת זאת מהנדס העיר חיפה מר אריאל ווטרמן מבהיר בפני הערר הנכבדה בדיון שהתקיים ביום 10.5.2015 (ראו פרוטוקול, עמ' 24), כי למעשה מדינת ישראל (באמצעות משרד האוצר והמשרד לתשתיות לאומיות ע"י מנהל הדלק) זנחו את מטרת התוכנית, וכי משרד האוצר הבהיר שאין לו כל כוונה לממן את העתקת חוות הדלקים אל מתחם קרקעות הצפון, וכי משרד התשתיות מייעד את התוכנית המופקדת להקמת חוות דלקים חדשה **בנוסף** לחוות הקיימות.

זו מהפכה רבתית בכל הקשור לתוכנית "קרקעות הצפון" – היא כבר לא מה שמוצג בפני ועדת הערר הנכבדה, אלא הפכה להקמת חוות דלקים נוספת (ובמאמר מוסגר, כפי שהובר עוד קודם גם תשתית לבית זיקוק נוסף מעבר לקיים ב-בז"ן) – ראו את דברי מהנדס העיר חיפה מר אריאל ווטרמן בדיון שהתקיים:

24	ועדת המשנה לעררים תמלול ישיבה מתאריך 10/05/15
<p>עכשיו, זה היה מהלך שנראה מידי מאוד קונקרטי, מאוד מסוים. בשנת 92 אנחנו בתהליך מתמשך של איבד אמון בגופים שחברו. ואני אמנה אותם. הפיל שנמצא פה בחדר זה לא תשיין, תשיין היא חברה עם אינטרסים שלה. מזמן איבדנו אמון בה. הבעיה הגדולה שלנו היא בגופים הממשלתיים. מנהל הדלק לא התבייש תוך כדי תנועה להקים ועדה שנקראת הוועדה לעידוד התחרות במשק הדלק. לא בתיאום איתנו. אנחנו בכלל לא היינו בתמונה.</p>	
גב' סילביה רביד, יו"ר הוועדה: לא, אדוני.	
מר אריאל ווטרמן: רגע אחד. רגע אחד. סליחה. את צריכה לדעת את זה. זו הראייה הכוללת.	
גב' סילביה רביד, יו"ר הוועדה: לא, זה פשוט,	
מר אריאל ווטרמן: את צריכה לדעת את זה כי על זה אנחנו מדברים. על זה אנחנו מדברים. במהלכים מקבילים לתכנית תוך כדי זה שמשרד האוצר נוטש את המהלך ומודיע לנו שהוא לא יממן אותו, משרד האנרגיה על ידי מנהל הדלק מוציא דוח שאומר לא במקום, לא להעביר אלא גם וגם. נוסף עוד חווה ונועד את התחרות במשק הדלק. זו דוגמא לזה שמאחורי גבנו,	

40. עוד יצויין, כי בדיון הנ"ל נכחה מטעם משרד הגנת הסביבה גב' נורית שטורן, החתומה על המסמך שהוגש בשם משרד הגנת הסביבה אל ועדת הערר הנכבדה ביום 9.12.2015.

חזקה, כי גבי שטורך שמעה את דברי מהנדס העיר שצוטטו לעיל, ולפחות קראה את הפרוטוקולים, ומכאן שהינה מודעת שמדינת ישראל זנחה את המטרות הראשוניות של תוכנית "קרקעות הצפון" ועברה הלכה למעשה לתוכנית להקמת חוות דלקים נוספת.

נוסיף, כי אם מהנדס העיר חיפה מודע למהלך תכנוני זה באמצעות משרד האוצר והמשרד לתשתיות לאומית - מנהל הדלק, הרי שמתבקש במסגרת מינהל תקין, כי גם משרד הגנת הסביבה יהיה חלק בלתי נפרד מקבלת מידע זה (אם לא כך הדבר, הרי שמדובר בעוד מחדל לאומי, שבו עוקפים את משרד הגנת הסביבה – הגוף שאמון לשמור על איכות הסביבה והגנה על התושבים מפני מפגעים סביבתיים ובריאותיים).

41. כאשר משרד הגנת הסביבה מעביר אל התייחסותו אל ועדת הערר הנכבדה, שבה הוא מתבקש לחוות דעתו על עמידה בערכי יעד כל זאת בהנחה שהמתחם ייבנה ויופעל בהתאם לתוכנית – ראו החלטת ועדת הערר.

יחד עם זאת, ובטרם תינתן החלטת הוועדה והכרעה בכלל השאלות הרלבנטיות לעררים, מבקשת הוועדה את התייחסותו של המשרד להגנת הסביבה לשאלה הבאה:

האם בהנחה שהמתחם יבנה ויופעל בהתאם לתוכנית ניתן יהיה לעמוד בערכי היעד בשכונות הגובלות, כעולה מהחלטת הוועדה המחוזית, בהינתן פעילותם של מזהמים אחרים בסביבתו, באלו לוחות זמנים, באיזה היקף ותנאי הפעלה?

משמעות הדבר, כי היה על משרד הגנת הסביבה ליידע את ועדת הערר הנכבדה, כי אין כל משמעות לבדיקה זו, כאשר מדובר בתוספת של חוות דלקים חדשה מעבר לחוות הדלקים הקיימות, ולכל הפחות לחשב את העמידה בערכי היעד בהינתן כי תתווסף חוות דלקים חדשה הפולטת אף היא זיהומי אוויר נכבדים אל אזור מפרץ חיפה והעיר חיפה (כמובן, גם לחשב את התוספת הזיהומית של שאר התשתיות המתוכננות למתחם – חוות גפ"ם, בית זיקוק).

42. מבדיקה שערכה העוררת, עולה כי אכן תמונת המצב הקיימת היום, מעבר למה שנאמר עד כה, מוכיח באופן חד משמעי כי חוות הדלקים יישארו במקומן – העוררת מצאה (ראו נספח 2 לתגובה – פרק 8.2), כי פורסמו מכרזים שכל כולם מצביעים על כך שבכוונת מפעילי חוות הדלקים להשקיע סכומי עתק שנועדו לשפר ולקבע סופית את הקיים.

פרק 7. מסקנות:

43. לאור כל האמור לעיל, ניתן להצביע על המסקנות הבאות:

א. מטרת העל המרכזית של התוכנית איננה מתקיימת: פינוי שלוש חוות המיכלים הקיימות כפי שנקבע בהוראות התכנית - מטרמינל קרית חיים, מאלרואי-טבעון ומחוף שמן שבנמל חיפה - אל שטח התוכנית "קרקעות הצפון" – לא יתממש. מדובר בתוכנית שמטרתה האמיתית להקים חוות מיכלים חדשה המיועדת לשרת את תעשיית הפטרוכימיה שתורחב ולהכשיר שטח לקליטת תגליות הנפט החדשות של מדינת ישראל.

ב. התכנית מגדילה סיכונים וזיהום אויר לכלל האוכלוסייה במפרץ חיפה - לאורך כל הדרך הוצגה לציבור תוכנית "קרקעות הצפון" כתוכנית מיטיבה לציבור, כזו שתוריד את זיהום האוויר ותרחיק סיכונים מהאוכלוסייה – אך כפי שניתן לראות מהתייחסות משרד הגנת הסביבה ומתגובת העוררת – זו אינה תכנית מיטיבה, אלא תכנית שתביא הרעה משמעותית.

ג. אין מימון להעתקת חוות המיכלים: משרד הגנת הסביבה חייב לדעת (ואם לא כך הדבר, הרי שמדובר במחדל לאומי), כי אין בכוונת משרד האוצר לממן את העתקת חוות הדלקים, וכי משרד התשתיות הלאומיות פועל להפיכת התוכנית לאתר להקמת חוות דלקים נוספת, וכי פועלים בשטח באופן מעשי לקבע את חוות הדלקים הישנות - למקומן.

ד. צפי של תוספת מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט לאחסון וזיקוק: משרד הגנת הסביבה חייב לדעת (ואם לא כך הדבר, הרי שמדובר במחדל לאומי), כי תגליות הגז של מדינת ישראל (דוגמת תמר ולוויתן) מתעתדות להכניס מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט, וכי יש לבחון את השפעותיו על זיהום האוויר באזור מפרץ חיפה, בראיה לאומית כוללת, ולא להתייחס פר תוכנית – בשיטת "חלקים-חלקים - פרוסה אחר פרוסה", ובפרט כאשר משרד התשתיות הלאומיות הודיע כי הוא מעוניין בהכנסת נפט מסוג קונדנסט על תזקיקיו אל "קרקעות הצפון".

ה. עמדת המשרד מבוססת על תסקיר לקוי: משרד הגנת הסביבה יודע היטב כי תסקירי ההשפעה על הסביבה שהוכנו עבור בז"ן ועבור "קרקעות הצפון" אינם מאפשרים לקבל מידע מהימן על זיהום האוויר שינבע מתכניות אלו, וספציפית בעבור תרכובות אורגניות נדיפות, בהן למשל התרכובת המסרטנת בנזן.

ו. עמדת המשרד נשלטת על עמידה לכאורה בתקן של מזהם אחד בלבד: משרד הגנת הסביבה מתמקד בזיהום בעיקר של תרכובות אורגניות נדיפות, אך יודע היטב כי באזור המפרץ קיימים מזהמים אחרים מסרטנים כדוגמת חלקיקים נשימים עדינים, אשר חורגים מעבר לערכי היעד הקבועים להם, וגם תוכניות לצמצום זיהום האוויר - לא פתרו את הזיהום בהם באופן מספק.

ז. המשרד מאשר כי הקמת חווה בקרקעות הצפון בהיקף האחסון המוצע בתכנית – משמעה חריגה מתקני היעד: משרד הגנת הסביבה טוען שתהיה עמידה בערכי יעד בשכונות המגורים הסמוכות לתכנית כאשר מדובר ב- 400 אלף טון דלק גולמי (כ- 450 אלף מ"ק) – דהיינו לא ניתן לאחסון בתוכנית 800 אלף מ"ק נוספים שתוכננו בהתאם להוראות התוכנית (סך אחסון דלקים של

ת. משרד הגנת הסביבה מעורב בקידום תוכנית "קרקעות הצפון": מעבר להיותו גורם מייעץ בנושאי איכות הסביבה – הוא חבר בוועדת העורכים שמקדמת הכנסת 20 אלף טון גפ"ם אל המתחם.

44. לשימת ליבה של ועדת הערר הנכבדה, למסקנות אלו ולתשתית העובדתית הרחבה המפורטת במסמך זה התומכת במסקנות אלו, המראות, כי תגובת משרד הגנת הסביבה איננה משקפת כלל יכולת לעמוד בערכי היעד, ומלמדות כי אין מקום לאשר את התוכנית, ולדרוש ממשרד הגנת הסביבה לתת תמונה אמיתית ושקופה של כל מה שמתוכנן לאזור מפרץ בחיפה ולא לברוח אל שיטת "תוכנית אחר תוכנית, פרוסה אחר פרוסה" שאיננה מאפשרת לראות את התמונה הכוללת ומקדמת את התעשייה הפטרוכימית, אשר רובה הענקי הוא לייצא (דוגמת מיליארדי חביות נפט מסוג קונדנסט), בכל מחיר.

זו הפיכת מדינת ישראל למדינת עולם שלישי, ומפרץ חיפה למרכז פטרוכימי עולמי, שבו אנו התושבים מורעלים בחומרים מזהמים ביותר, ושאר התושבי העולם נהנים מדלק נקי מבלי שהם נדרשים לשלם את המחיר הסביבתי והבריאותי הכבד.

אלה נווה

"אמהות ואבות מצילים את חיפה והקריות"

והפורום הישראלי לשמירה על החופים

עוררת בערר 82/14

• **מסמך זה נכתב בהתנדבות עבור קהילת חיפה ומפרצה**

פרק 8. נספחים לתגובת העוררת

8.1 נספח 1 - הכנסת גפ"ס אל "קרקעות הצפון"

8.1.1 חלק א - תכנון מיוחד להכנסת גפ"ס במסגרת תמ"א 32/1

45. כפי שיפורט להלן, קיים תכנון בפועל להכנסת 20 אלף טון גפ"ס אל מתחם "קרקעות הצפון" באמצעות תוכנית מתאר ארצית.

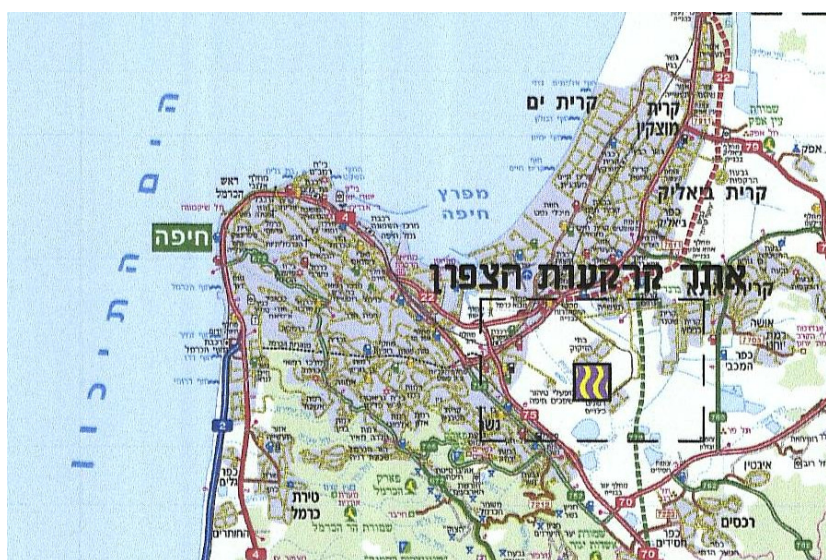
46. עיון בהוראות תקנון תמ"א 32/1 מלמד כי תא שטח 6 חלקו ישמש לאתר איכסון גפ"מ בהיקף של עד 70 דונם, כמפורט בסעיף 5.3 שם:

5.3 אתר קרקעות הצפון	א. שטחו של האתר לא יעלה על 70 דונם. ב. אתר קרקעות הצפון יחל לפעול רק לאחר פינוי אתר הגפ"מ בקרית אתא.
-------------------------------	---

על דברי ההסבר להוראות התוכנית, מדובר באכסון של 20,000 טון גפ"מ:

מלאי הגפ"מ מתוכנן להתחלק, בהתאם לביקוש, באופן הבא: א. באזור חיפה והצפון יאוחסן כ- 1/3 מכלל המלאי (סה"כ כ- 20,000 טון) באתרים יבור וקרקעות הצפון. ב. באזור המרכז, ירושלים והדרום, יאוחסנו כ- 2/3 מכלל המלאי (סה"כ כ- 40,000 טון) באתרים קצא"א, בית הזיקוק באשדוד ו/או מרכז הדלק באשדוד, משולש התשתיות או אתר האשל. אתר גילמה באזור חיפה ואתר השפד"ן באזור המרכז, שהינם אתרים מאושרים בתמ"א/32, נכללים בתוכנית זו כעתודה תכנונית.
--

גם תשריט התוכנית תמ"א 32/1 מציין זאת:

ניתן לראות בתשריט המוצב המוצע של תמ"א 32 / 1 לקרקעות הצפון, חפיפה מלאה לתוכנית המופקדת:

8.1.2 חלק ב' - משרד הגנת הסביבה שותף בפועל להכנסת הגפ"ם

47. כפי שיפורט להלן, משרד הגנת הסביבה שייך למקבלי ההחלטות הפועלים להכנסת הגפ"ם אל תוך מתחם "קרקעות הצפון".

48. על פי פרוטוקול ועדת העורכים של תמ"א 32, אשר דן ביום 19.4.2015 ב-תמ"א 32 / 1 / ג, אשר עניינה הכנת תוכנית מתאר מפורטת להכנסת גפ"ם אל תוכנית "קרקעות הצפון" עולה כי משרד הגנת הסביבה בקיא מאוד בכל הקשור להכנסת הגפ"ם, באשר ד"ר בני פירסט ממשרד הגנת הסביבה הוא חבר ועדת העורכים.

משתתפים:

חברי ועדת העורכים

רחלי קולסקי, מינהל התכנון – יו"ר

ד"ר בני פירסט, המשרד להג"ס

דורית הוכנר, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים

רנטה בן מיכאל, משרד הבטחון

כמו כן, עולה מעיון בעמ' 7 לפרוטוקול, כי כבר הוכן תסקיר השפעה על הסביבה בכל הקשור להכנסת הגפ"ם, וכי תסקיר זה יועבר בתוך שבוע אל משרד הגנת הסביבה, דהיינו עד סוף אפריל 2015.

החלטות:

1. קרקעות הצפון:

1. תערך בדיקה משפטית האם ניתן בשלב ההיתר לצמצם את תחום המגבלות מ 400 מ' ל- 360 מ' על מנת לאפשר גמישות במיקום החניון.
2. ייבחן הצורך בהגדלת החניה במתחם כך שתהיה אפשרות לחניה עבור לפחות 20 מכליות.
3. צוות התכנון יתאם עם עורכי תכנית חפאג 1139 / א, את נושא ההשפעה ההדדית.
4. תסקיר השפעה על הסביבה יועבר למשרד הגנת הסביבה תוך כשבוע. עותק מהתסקיר יועבר לוועדות המקומיות הרלוונטיות ולאגוד הערים.
5. דיון באתר קרקעות הצפון צפוי להתקיים בולנת"ע במהלך חודש יוני.

8.2 נספח 2 – מכרזים המעידים כי אין פינוי בפועל של חוות דלקים

8.2.1 חוות הדלקים – טרמינל קרית חיים:

1. בשורת מכרזים שנתפרסמה לאחר סיום ישיבות ועדת הערר, באוקטובר- נובמבר 2015 מתברר כי הטרמינל "המתפנה" עומד בפני מתיחת פנים משמעותית בהשקעות כספיות אדירות: מבני המנהלה משודרגים, מגופים ומדחסים משודרגים, 800 מטר של קיר של החווה שפונה לים עומד לעבור שיפוץ משמעותי, המיכלים יעברו סדרת איטום, כמפורט להלן (ראו להלן קובץ מכרזים לטרמינל קרית חיים - תש"ף).

א.1. משודרגים המבנים בטרמינל קרית חיים: במכרז מס' 15/192 מיום 27.10.2015 לאיטום מבנים בטרמינל קרית חיים: מבוקש לאטום את המבנים בטרמינל קרית חיים, עבודת שדרוג משמעותית.

א.2. משודרג הקיר המערבי של החווה: ב26.5.2015 מתפרסם מכרז/חווה מס' 15/103 לעבודות בטון וביסוס עבור קיר הגדר המערבית בטרמינל קרית חיים. במפרט הטכני מדובר על עבודות בטון וביסוס לקיר קבוע באורך- 800 מטר בצד הפונה לים בחווה, לרבות תאורה. לפי מחירי השוק, רק גדר הבטון בגובה מינימלי של 2 מטר – תעלה מעל מיליון ₪.

א.3. מחליפים מגופים: במכרז מס' 15/197 מיום 5.11.2015 : עבודות החלפת מגופים במתקני הצפון – נדרשות עבודות להחלפת שסתומים שפותחים או סוגרים את הברז לדלקים לצאת ולהכנס.

א.4. מדחסי אוויר: במכרז מס' 15/161 מיום 14.10.2015 מבקשים : "אחזקת מדחסי אוויר במתקני הצפון".

א.5. איסוף בוצות: מכרז נוסף מיום 29.11.2015 מכרז מס' 15/214 : מבוקש קבלן לביצוע עבודות לייצור קו לאיסוף בוצה בטרמינל – עם תמיכות בטון קבועות. דבר זה יכול לרמז על כך, שהמיכלים עוברים

הכשרות כדי להכיל חומרים אחרים. באם הכוונה הייתה רק לרוקן בוצות, מדוע צריך מערכת קבועה שתנקה אותם?

א.6. **הקמת צנרות זלקים חדשות בין מיכלים** במכרז מיום 29.6.2015 מכרז / חוזה מס' 15/130 : עבודות להנחת קו צנרת בין מיכלים לא פעילים בטרמינל בטרמינל- מוצע מכרז להנחת **קו חדש בקוטר 8"** שמקושר לארבעה מיכלים.

א.7. ביום 13.4.2015 התפרסם מכרז חוזה מס' 15/074 עבודות ייצור והתקנת זקיפים לתוחח 1200 בטרמינל – אלו עבודות להתקנת תותחי כיבוי אש. שוב, למה להשקיע בטרמינל ש"מתפנה"?

א.8. ביום 10.5.2015 בעת ועדת הערר נמסר לבאת כוח חברת קצ"א, כי קו הדלק של החברה לטרמינל – **נשאר למרות הבקשה לבטלו עם לכאורה "סגירת החווה"**. בעמ' 58-72 לפרוטוקול ישיבת ועדת המשנה לעררים מיום 10.5.2015 : קצ"א מבקשת לבטל את צינור הנפט שלה, באורך 6 ק"מ, קו אשר משתרע בין טרמינל קרית חיים, לבתי הזיקוק, בטענה **כי החווה בדרך לביטול**, ועל כן השארת הקו תישא לחברה סיכונים סביבתיים בטיחותיים ותפעוליים יתרים, ועלויות חשמל גבוהות. בדיון שבו מתברר כי תש"ן ביקשו מועדה מחוזית לשנות נוסח בהוראות התכנית- נוסח שיפריע לביטול הקו. מסכמת נציגת עיריית חיפה, שהבינה שיהיה **"גם זה- וגם זה"**- כלומר נשאר צינור הנפט הארוך לטרמינל ה"מפונה". כלומר – החווה צפויה להמשיך להיות בשימוש גם אחרי הקמת "קרקעות הצפון".

א.9. גם בתכנית המתאר חפ/ 2000 באזור חוות המיכלים קיים סימון שמאפשר הקמת מתקנים הנדסיים. מתקנים הנדסיים, בהגדרתם התכנונית - הם גם מיכלים.

8.2.2 חוות הדלקים – אלרואי – קרית טבעון:

2. **חוות הדלקים אלרואי לא רק שאינו מפונה, אלא שהמכרז החדש שנפתחו בחודשיים האחרונים לשדרוג קו דלק של 12" אל רמת דוד, מעיד כי החווה מהותית ותמשיך לשמש כתחנה למעבר דלקים אל "רמת דוד".** מסמך קדום יותר מעיד ש**גם נבנים אליו וממנו צינורות חדשים**: מבז"ן יגיעו 2 צינורות דלקים בקוטר של כ- 12" שהם כ- 30 ס"מ, וצינור גפ"ם. זאת משום שהוא ימשיך לשרת את תחנות הכח: אלון תבור וחגית.

אם לא די בכך, נציג הרשות המקומית שהחווה בשטחה, טבעון, כבר טען בפני הועדה שהחווה תורמת משמעותית לארנונה של הרשות. מפאת קוצר היריעה, מובאים רק חלק מהמכרזים לעניין חווה זו.

ב.1. **משודרג ממנה קו דלק לרמת דוד**: במכרז מיום 16.11.201, מכרז / חוזה מס' 155/188 : עבודות להתקנת מלכודות שיגור וקבלה בקו אלרואי – רמת דוד. בסעיף 4 למכרז נכתב: "במסגרת שדרוג קו הדלק 12" הקיים המוביל ממסוף אלרואי לבסיס רמת דוד תוקם מערכת שיגור וקבלה של סקרפר..."

ב.2. **מכרז לטיפול במדחסי אוויר**: במכרז/ חוזה מס' 15/161 מיום 14.10.2015 לאחזקת מדחסי אוויר במתקני הצפון – מתוארות עבודות אחזקה הנדרשות במדחסים. מדוע להשקיע במדחסים של חוות "מפונות"?

ב.3. **משודרגים קווים לבז"ן**: מתברר שכבר בפרוטוקול ישיבה מס' 11 של הועדה המשותפת למתחם בז"ן מיום 12.7.2012: מאשרים תוספת 2 צינורות חדשים של 12" וצינור גפ"ם (ראו עמוד 13 לפרוטוקול), זאת בשל צרכי חברת החשמל...

ב.4. נציג הרשות המקומית מגיע לטעון ביום 19.2.2015 על חשיבות החווה לארנונה של הרשות המקומית.

8.2.3 חוות הדלקים – "חוף שמן" (20 אקר):

3. גם חוות דלקים זו לא תעבור לקרקעות הצפון.

ג.1. בישיבת ועדת העררים מיום 19.2.2015 התברר כי לחברות הפרטיות שאמורות להתפנות משם, אין מקום משלהן בשטח "קרקעות הצפון", ומוצע להן באופן ציני לחלוק מכלים עם תש"ן (מבלי שיהיו מחויבות לעבור למתחם החדש).

היבט זה גם עלה בדרך ערר 78/14, שם בעמ' 8 בסעיף 35 כתוב: "הקצאת שטח לחברות הדלק הפרטיות אשר יאפשר הקמת מתקן ניפוק וחוות מיכלים עבורן חלף אלא המצויים כיום בחוף שמן, יסכל את מימוש התכנית שכן אין בשטח התכנית המפורטת די מקום..."

ג.2. גם לעניין "חוף שמן" קיימים מכרזים עדכניים, אך מפאת קוצר היריעה, לא נוכל לפרט (ראו להלן מכרזים ומסמכים רלוונטיים).

מכרזים: תש"ן משדרגת את טרמינל ק. חיים

• משודרגים ונאטמים מבנים בטרמינל קרית חיים

27.10.2015
סימונין:149183

לכבוד
משתתפי המכרז

הנדון: מכרז/חוזה מס' 15/192
עבודות לאיסוס מבנים בטרמינל בקריית חיים

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ו/או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות לאיסוס מבנים בטרמינל בקריית חיים (להלן – "העבודה").

1. מותח העבודה
איסוס מבנים, כמפורט במסמכי המכרז.

• מקימים גדר חדשה - 800 מטר של קיר מערבי:

26.5.2015
סימונין:143047

לכבוד
משתתפי המכרז

הנדון: מכרז/חוזה מס' 15/103
עבודות בטון וביסוס עבור קיר הגדר המערבית בטרמינל בקריית חיים

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ו/או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות בטון וביסוס עבור קיר הגדר המערבית בטרמינל בקריית חיים (להלן – "העבודה").

1. מותח העבודה
עבודות לשיקום הגדר המערבית, כמפורט במסמכי המכרז.

חלק 4 – המפרט הטכני

העבודות הכלולות בחוזה זה הן עבודות בטון וביסוס לשיקום תשתית הביסוס של הגדר המערבית במתקן טרמינל בקריית חיים. הגדר המערבית ממוקמת על חוף הים ואורכה כ- 800 מטרים, מתוכם שוקמו בעבר כ- 170 מטרים. בשנים האחרונות נפגעה הגדר מסערות ים וחלקים ממנה התמוטטו.

העבודות כוללות בעיקרן את הנושאים הבאים:

1. עבודות פירוק וסילוק של הגדר הקיימת, קירות הבטון עליהם הוצבה הגדר ושאריות של בנישי אספלט.
2. עבודות עבר לביצוע החפירות הנדרשות.
3. הונח גביונים בתחתית קירות הגדר לשיפור הביסוס הקיים והמתוכנן.
4. עבודות ביסוס בכלונסאות קדוחים.
5. עבודות בטון לבניית קירות ואלמנטים נוספים כמתואר להלן במפרט.
6. עבודות בניה הקשורות לתשתית מערכת התאורה של הגדר.
7. עבודות השלמה שונות הקשורות בשיקום הגדר כמתואר במפרט, בתוכניות ובכתבי

• מניחים קווי צנרת בין מיכלים לא פעילים...

29.6.2015

סימולין 144695

הנדון: מכרז/חוזת מס' 15/130

עבודות להנחת קו צנרת בין מיכלים לא פעילים בטרמינל

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ /או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות להנחת קו צנרת בין מיכלים לא פעילים בטרמינל (להלן – "העבודה").

1. מחתי העבודה

הנחת קו צנרת, כמפורט במסמכי המכרז.

פרק 4 – מפרט טכני

4.1. תיאור העבודות:

מפרט זה דן בעבודות צנרת להנחת קו עילי המחבר בין מיכלים במתקן הטרמינל של תשי"ן. ביצוע העבודה הינה בסמוך למיכלים פעילים כל פעולה המתבצעת תחיה בתאום התפעול והבטיחות במתקן.

4.2. נתונים:

- הקו שיונח הינו בקוטר 8"
- הקו יונח על אדנים ייעודיים במרבית התוואי.
- יבוצעו 2 מעברי כביש.
- הקו יקושר לארבעה מיכלים.

מוסיפים תותחי כיבוי

מכרזים: תש"ן משדרגת את אלרואי ואת הצנרת אליה וממנה

16.11.2015

סימוכין: 150197

לכבוד

משרתתפי המכרז

הנדון: מכרז/חוזת מס' 15/188

עבודות להתקנת מלכודות שיגור וקבלה בקו אלרואי – רמת דוד

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ואו חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות להתקנת מלכודות שיגור וקבלה בקו אלרואי – רמת דוד. (להלן – "העבודה").

1. מהות העבודה

עבודות התקנת מלכודות שיגור וקבלה, כמפורט במסמכי המכרז.

פרק 4 - המפרט

4.1 כללי

במסגרת שדרוג קו הדלק "12 הקיים המוביל ממסוף אלרואי לבסיס רמת דוד, תוקם מערכת שיגור וקבלה של סקרפר (מולוך). ע"מ לאפשר מעבר תקין של המולוך יש צורך בהחלפת קטע הקו ביציאה ממסוף אלרואי.
מערכת השיגור מתוכננת להתחבר לצנרת הקיימת והתקנתה כוללת שינויים במיקום האביזרים והצנרת הקיימים.
לאורך קטע קו היציאה מהמתקן קיימות תשתיות תקשורת ודלק. תשתיות אלו יהיו במצב פעיל בכל זמן העבודות (דלק, חשמל, תקשורת).
כמו כן, קטע הקו שמיועד להחלפה הוצה כביש מקומי. חציית הכביש מתוכננת בקידוח אופקי. העבודה על קו הדלק מחייבת עבודות מקדימות של גילוי וסימון כל התשתיות התת קרקעיות שבתוואי העבודות וקבלת כל האישורים לביצוע העבודות.

4.2 תאור העבודות

4.2.1 מכרז/חווה זה מתיחס לביצוע העבודות העתקה של קו הדלק "12, והקמת מלכודת שיגור במסוף אלרואי ומלכודת קבלה בבסיס רמת דוד.

מדחסים:

אגף כספים- מחלקת רכש והתקשרויות

14.10.2015
סימבין: 148737

הזמנה להציע הצעות

לכבוד

משתתפי המכרז

הנדון : מכרז/חווה מס' 15/161

אחזקת מדחסי אוויר במתקני הצפון

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ו/או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לאחזקת מדחסי אוויר במתקני הצפון (להלן – "העבודה").

1. מהות העבודה

אחזקה וטיפולים במדחסי אוויר וציוד סובב, כמפורט במסמכי מכרז.

תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ
קו מוצרי דלק בע"מ

אגף הנדסה

#144204

כללי

מפרט טכני זה בא לתאר את הדרישות המינימליות לטיפולים במדחסי האוויר שפרטיהם מובאים בהמשך. המדחסים בהם נדרשות עבודות האחזקה, הן בהיבט של הטיפול הייזום והן באחזקת שבר, מצויים במתקני תש"ן בצפון קרי:

- אלרואי
- טרמינל
- נמל הדלק שבתוך נמל חיפה
- קמ"ד חיפה
- קמ"ד תדרה

המדחסים הינם מסוגים שונים:

- בורגיים
- בוכנתיים (מסוג רגיל או כפול)

מגופים

הזמנה להציע הצעות

5.11.2015
סימוכין: 149617

לכבוד
משותפי המכרז

הנדון : מכרז/חוזה מס' 15/197
עבודות החלפת מגופים במתקני הצפון

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ו/או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות להחלפת מגופים במתקני הצפון (להלן – "העבודה").

1. מהות העבודה
החלפת מגופים, כמפורט במסמכי המכרז.

קו איסוף בוצה

 תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ
קו מוצרי דלק בע"מ
אגף כספים- מחלקת רכש והתקשרויות

הזמנה להציע הצעות

29.11.2015
סימוכין: 150822

לכבוד
משותפי המכרז

הנדון : מכרז/חוזה מס' 15/214
עבודות לייצור קו לאיסוף בוצה בטרמינל

חברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ ו/או חברת קו מוצרי דלק בע"מ (להלן: "החברה") מזמינה בזאת הצעות לבצוע עבודות לייצור קו לאיסוף בוצה בטרמינל. (להלן – "העבודה").

1. מהות העבודה
עבודות ייצור קו לאיסוף בוצה בטרמינל, כמפורט במסמכי המכרז.

- 4.1 מבוא ותיאור כללי
- פרק זה מתייחס לעבודת התקנה של קו איסוף בוצה בטרמינל קריית חיים הכולל ייצור והתקנה של צנרת, אביזרים, תמיכות לצנרת ויסודות בטון.
- 4.1.1 תיאור כללי של המתקן
- מסוף הטרמינל הינו מתקן קיים לאחסון דלק גולמי השייך לחברת תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ וממוקם באזור הצפון, מפרץ חיפה, מדרום ובצמוד לקריית חיים.
- 4.1.2 מהות העבודה
- התקנת של קו בוצה עבור עבודות ניקוי מיכלי דלק המתוכננים במסוף. הקו הינו קו על קרקעי ברובו הגדול, מותקן על גבי תמיכות צנרת חרושיות – טרומיות. הקו יותקן תת-קרקעית במעברי כביש ותשתיות שונות. לאורך הקו יותקנו חיבורים עם מגופים, לחיבור עתיד של צנרת ניקוז מיכלים של קבלי הניקוי. בנוסף יותקנו לאורך הקו חיבורים עבור דחיפה של מים, נוזלי ניקוי והמסה.
- הקו יותקן על גבי תמיכות צנרת טרומיות. בקצות הקו יותקנו תמיכות בטון קבועות – FIX POINTS.

הועדה המקומית המשותפת לתכנון ולבניה מתחם בז"ן

בקשה מס' 12.0047.000	
פרוטוקול לוועדה מקומית המשותפת לתכנון ולבניה מתחם בז"ן ישיבה מס': 11 בתאריך: 12.07.2012	
בקשה להתקנת קווי תש"ן מקמ"ד עד בז"ן קווי תש"ן: 2x12", 8", 10" קווי בז"ן: 3x12"	
מהות הבקשה	התקנת קווי תש"ן מקמ"ד עד בז"ן קווי תש"ן: 2x12", 8", 10" קווי בז"ן: 3x12"
שם המבקש	תש"ן (תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ)
בעלות	קרן קיימת לישראל הפקעה לפי פ. 495 למתקן קמ"ד
עורך הבקשה	י.ו. גליל הנדסה בע"מ קורלח ראובן
מתכנן שלד	י.ו. גליל הנדסה בע"מ קורלח ראובן
כתובת	ת.ד 210 רמת ישי
גוש	11624
חלקה	8
גוש	11625
חלקה	6.9
רקע	<p>תש"ן נערכת למתן מענה למחסור הלאומי באספקת הגז הטבעי ולרכי ההזרמה והאחסון הגזים עבור חברת חשמל.</p> <p>מטרת התכנית היא לאפשר הגדלה של כושר ההולכה של דלקים בין קמ"ד לחוות אלרואי במטרה לספק סולר להסקה לתחנות הכוח אל תבור וחגית מבלי לפגוע במערכת ההזרמות הארצית או לשבש את פעילות בז"ן.</p>
פרוט הבקשה:	<p>הבקשה כוללת צינורות חדשים, קווי תש"ן 2x12", 8", 10", קווי בז"ן 3x12" בשני חלקים: אחד מעבר תת-קרקעי באורך של 110 מ' בתוך צינור שיבוצע בדחיקה, והשני מעל גשר צנרת עילי קיים באורך של כ- 1100 מ'.</p> <p>גשר הצנרת הקיים, הינו בתחום פרזדור B, מקביל ל-11-z, בשטח שיעודו דרך פרטית על פי התכנית המופקדת ג/1200 ורצועת תשתיות צפונית לפי התכנית החדשה חפא"ג 1200/ב הנמצאת בשלבי פרסום להפקדה.</p> <p>גובה הגשר הקיים הינו כ- 1.70 מ' ואורכו כ- 900 מ', והקונסטרוקציה הנוספת המוצעת מעליו הינה בגובה מוערך של כ- 1.5 מ'. החלק התת קרקעי, דרכו נעשה החיבור לקמ"ד, נמצא בחלקו בתחום הוועדה המשותפת ובחלקו בתחום ועדה מקומית קריית אתא.</p> <p>פרוט הקווים המבוקשים:</p> <p>1. עיקר התוכנית הוא חיבור קו 12" קיים, המחבר את בתי הזיקוק לאלרואי, המשמש כיום חלקית את בז"ן, לקמ"ד, באמצעות תוספת של שני צינורות 12" (אחד לצורך כניסה לקמ"ד והשני לצורך יציאה מקמ"ד). באופן שיוכל לשמש אף את צרכי חח"י</p>